

HRVATSKI FILMSKI SAVEZ

Zagreb, Dalmatinska 12

Proj: 04 - 11/1-95.

GODIŠNJE IZVIJEŠĆE ZA 1994. GODINU

Zagreb, 1995. godine

Na osnovu članka 24. Statuta Hrvatskog filmskog saveza Skupština Hrvatskog filmskog saveza na sjednici održanoj 28. veljače 1995. godine donio je

O D L U K U

O USVAJANJU GODIŠNJEG IZVIJEŠĆA HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA ZA 1994. GODINU

I. Usvaja se godišnje izvješće Hrvatskog filmskog saveza za 1994. godinu sa stanjem iskazanim u BILANCI STANJA na dan 31. prosinca 1994. godine u iznosu od 237.850,62 kuna.

II. Utvrđuju se iznosi iz BILANCE PRIHODA I RASHODA

- ukupno ostvareni PRIHODI	561.610,91
- ukupno ostvareni RASHODI	- 482.632,10
- ukupno ostvaren VIŠAK PRIHODA	78.978,75

III. Višak prihoda iz 1994. godine raspoređuje se:

- prijenos sredstava u iduću godinu	78.978,75
-------------------------------------	-----------

IV. Utvrđuju se iznosi iskazani u BILANCI STANJA

A K T I V A

- osnovna sredstva	117.951,94
- stručna biblioteka	61,70
- potraživanja	81.334,08
- novac u banci i blagajni	38.502,90

P A S I V A

- kratkoročne obveze	21.351,74
- izvori financiranja iz proračuna	88.436,43
- ostali izvori financiranja	49.083,70
- višak prihoda iz 1994.	78.978,75

U Zagrebu, 28. veljače 1995. godine

Predsjednik: STJEPKO TEŽAK

Redni broj	Konto	Naziv konta	I z n o s
A K T I V A			
A) DUGOTRAJNA IMOVINA			
<u>Materijalna imovina</u>			
1.	02	Osnovna sredstva	233.929,65
2.	03	Ispravka vrijednosti osnovnih sredstava	- 115.977,71
		Sadašnja vrijednost osnovnih sredstava	117.951,94
3.	042	Stručna biblioteka	61,70
B) KRATKOTRAJNA IMOVINA			
<u>Zalihe</u>			
4.	110	Zalihe sitnog inventara	239,63
5.	110	Ispravka vrijednosti sitnog inventara	- 239,63
<u>Potraživanja</u>			
6.	120	Potraživanja od kupaca	12.007,20
7.	122	Potraživanja od proračuna	21.594,15
8.	128	Potraživanja za avanse	47.732,73
<u>Novac u banci i blagajni</u>			
9.	140	Žiro račun	38.141,37
10.	142	Blagajna	361,53
UKUPNO AKTIVA			237.850,62

<i>Redni broj</i>	<i>Konto</i>	<i>Naziv konta</i>	<i>Iznos</i>
		P A S I V A	
		<i>A) OBVEZE</i>	
		<u><i>Kratkoročne obveze</i></u>	
11.	220	<i>Obveze prema dobavljačima</i>	20.372,79
12.	230	<i>Obveze za porez na dohodak</i>	550,00
13.	231	<i>Obveze za prirez na dohodak</i>	123,75
14.	233	<i>Obveze za porez na promet</i>	305,20
		<i>B) IZVORI FINANCIRANJA</i>	
15.	250	<i>Izvori financiranja iz proračuna</i>	88.436,43
16.	270	<i>Ostali izvori financiranja</i>	49.083,70
		<u><i>Saldo fonda</i></u>	
17.	290	<i>Višak prihoda iz 1994. godine</i>	78.978,75
		UKUPNO PASIVA	237.850,62

Obračun prihoda i rashoda od 1.1. - 31.12.1994.

PRIHODI		
1. Prihodi iz Proračuna Republike - Hrvatska zajednica tehničke kulture		
- Program i materijalni troškovi	335.368,00	322.011,22
- Sredstva za plaće djelatnika	92.083,00	76.884,27
2. Prihodi iz sredstava Ministarstva kulture i prosvjete Republike Hrvatske		
- Kultura - programska sredstva	50.000,00	80.000,00
- Prosvjeta - programska sredstva	25.000,00	21.916,50
- Međunarodna suradnja	10.000,00	1.115,00
3. Prihodi od organizatora, donacija i pomoći	408.775,30	27.509,50
4. Ostali prihodi		
- Višak prihoda 1993.	3.564,70	-
- Prihodi od usluga	15.000,00	12.922,02
- Prihodi od posudbe opreme	10.000,00	18.752,95
- Kamate		499,45
UKUPNO:	949.791,00	561.610,91
RASHODI		
1. Međunarodna suradnja		
- Korespondencija	5.000,00	505,00
- Sudjelovanje na 56. festivalu UNICA-e i 53. kongresu UNICA-e (Češka)	30.000,00	41.223,19
- Sudjelovanje na međunarodnim festivalima pod pokroviteljstvom UNICA, UNICEF-a i UNESCO-a	20.000,00	-
- Sudjelovanje s filmskim i video programima u okviru manifestacije Hrvatski dani kulture	10.000,00	707,08
- Sudjelovanje na međunarodnim susretima na poziv organizatora	10.000,00	2.061,82
UKUPNO:	75.000,00	44.497,09

2. Filmske (video) priredbe		
- 32. revija dječjeg filmskog i video stvaralaštva Hrvatske, Bjelovar, lipanja 1994.	140.000,00	56.983,16
- 26. revija filmskog i video stvaralaštva Hrvatske, Split, studeni 1994.	100.000,00	53.364,40
- Festival 1. minutnog filma, Požega, svibnja 1994.	50.000,00	2.412,20
UKUPNO:	290.000,00	112.759,76
3. Obrazovanje		
- Seminar za voditelje filmskih i video družina	60.000,00	26.444,08
- Autorska filmska radionica	20.000,00	5.550,81
- Filmske radionice za djecu	25.000,00	1.456,00
UKUPNO:	105.000,00	33.450,89
4. Filmski i video arhiv		
- Video presnimavanja, kopiranja, montaže	30.000,00	14.514,27
UKUPNO:	30.000,00	14.514,27
5. Publicistička djelatnost		
- Bilten Hrvatskog filmskog saveza /4 broja)	20.000,00	16.644,20
- Vodič kroz filmski i video arhiv	20.000,00	16.636,89
- Izdavanje filmskih /video) kataloga recentnog filmskog i video stvaralaštva	10.000,00	-
- Monografija "Slavica"	30.000,00	1.000,00
UKUPNO:	80.000,00	34.281,09
6. Nagrada Hrvatskog filmskog saveza		
- Nagrada za životno djelo	15.000,00	
- Godišnja nagrada	5.000,00	
UKUPNO:	20.000,00	

7. Program nabavke tehnike		
- Audio mikseta (prijenosna) "ELCOM EM 82"	7.000,00	
- GENLOCK "DIGI-GEN PBG BIET"	7.000,00	
- S-VHS EDITING VIDEO RECORDER "PANASONIC AG-7500"	16.000,00	
- VIDEO PROJEKTOR "RCF LS 4000"	40.000,00	46.511,70
- Računalo 486 DX		5.997,54
UKUPNO	70.000,00	52.509,24
8. Funkcioniranje Hrvatskog filmskog saveza		
- Skupština, Izvršni odbor, komisije i stručna tijela	40.000,00	
. sjednice		6.115,57
. ostali troškovi		52.290,19
- Troškovi potrošnog i kancelarijskog materijala za funkcioniranje Hrvatskog filmskog saveza	30.000,00	13.673,77
- Troškovi tekućeg i investicijskog održavanja, sredstva za rad	20.000,00	-
- Profesionalni djelatnici (bruto plaće djelatnika i izdvajanja za zajedničku potrošnju)	153.500,00	
. bruto plaće		105.357,10
. ostale naknade		13.183,19
- Stručna služba Hrvatske zajednice tehničke kulture - poslovni prostor	36.291,00	
UKUPNO:	279.791,00	190.619,82
UKUPNO RASHODI:		482.632,16
UKUPNO PRIHODI		561.610,91
UKUPNO RASHODI		482.632,16
VIŠAK PRIHODA		78.978,75

Rekapitulacija:		
1. Međunarodna suradnja	75.000,00	44.497,09
2. Filmske (video) priredbe	290.000,00	112.759,76
3. Obrazovanje	105.000,00	33.450,89
4. Filmski arhiv	30.000,00	14.514,27
5. Publicistička djelatnost	80.000,00	34.281,09
6. Nagrada Hrvatskog filmskog saveza	20.000,00	-
7. Program nabavke tehnike	70.000,00	52.509,24
8. Funkcioniranje Hrvatskog filmskog saveza	279.791,00	190.619,82
UKUPNO:	949.791,00	482.632,16

U Zagrebu, 31.01.1995.

Obrazloženje stavki troškova

8.1.	
- Troškovi materijala za promidžbu	8.560,00
- Otpis sitnog inventara	200,00
- Troškovi prijevoza po gradu	873,32
- PTT troškovi	14.233,54
- Autorski honorari	4.848,00
- Advokatske usluge	2.200,00
- Usluge tiska i fotokopiranja	4.205,74
- Dnevnice za službena putovanja u zemlji	1.723,00
- Dnevnice za službena putovanja u inozemstvu	370,00
- Putni troškovi za službena putovanja u zemlji	1.442,36
- Putni troškovi za službena putovanja u inozemstvu	734,10
- Reprezentacija	3.922,98
- Usluge banaka	1.312,28
- Stručna literatura	2.980,10
- Darovi - pokloni	438,67
- Pomoć kino klubovima	3.700,00
- Ostali izdaci	546,10
UKUPNO	52.290,19
8.4.	
- Regres za godišnji odmor	1.271,82
- Prehrana radnika	6.527,23
- Prijevoz radnika na posao i s posla	3.120,00
- Jubilarne nagrade	536,87
- Osiguranje radnika	1.727,27
UKUPNO	13.183,19

IZVJEŠĆE
HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA
O OSTVARENJU PROGRAMA U 1994. GODINI

Protoklo razdoblje našeg rada puno je događaja. Hrvatski filmski savez najviše je pozornosti posvetio obnovi kinoamaterizma i stvaranju stručnih i organizacijskih osnova za oživljavanje rada filmskih i video družina, grupa i klubova. Na upravnom planu izvršeno je usklađivanje Statuta Hrvatskog filmskog saveza sa Zakonom o tehničkoj kulturi i pružena pomoć klubovima da reguliraju svoj status u sredinama gdje djeluju.

Ovom akcijom registriran je dovoljan broj klubova da Savez može djelovati u skladu sa zakonskim propisima, a u tijeku je registracija još nekoliko postojećih i novoosnovanih klubova, pa očekujemo da će do kraja godine u okviru Saveza ponovno djelovati klubovi iz svih područja Hrvatske.

Do sada su kao udruge tehničke kulture uredili svoj status *Zagrebački fotokino savez* (kao gradska udruga), te klubovi *Kinoklub Zagreb*, *Autorski studio*, *Zagreb*, *Videoklub Mursa*, *Osijek*, *GFR Film-video*, *Požega* i *Vanima*, *Varaždin*, *Liburnija film*, *Rijeka* i *Foto-kino klub Križevci*.

Sve radnje i potrebnu dokumentaciju za registraciju mjerodavnim organima predali su i očekuju pozitivna rješenja:

Kinoklub Split, *Fotokino klub Zadar*, *Enthusia Planck*, *Samobor*.

U brizi za oživljavanje filmske i video djelatnosti u školama, gdje je ova aktivnost uvijek bila vrlo razgranata, Hrvatski filmski savez je organizirao više seminara za voditelje dječjih filmskih i video družina.

Početak godine održana je radionica animiranog filma za grupu učenika II. gimnazije iz Zagreba, koju je vodio Borivoj Dovniković, a vrlo uspješno su završile filmske radionice-seminari za voditelje filmskih i video družina u Bjelovaru i Osijeku, te radionica za animirani film u okviru festivala djeteta u Šibeniku. Na taj način osposobljeno je skoro tridesetak nastavnika koji već rade ili žele raditi s djecom u razvijanju audiovizualne kulture i filmskog i video izraza tome treba dodati i 12 autora, polaznika Autorske radionice za dokumentarni film Zorana Tadića. Radionica je održana u Kino klubu Zagreb od 11. do 22. prosinca 1994.

Rezultate takvog rada neposredno je pokazala XXXII. revija hrvatskog dječjeg i filmskog stvaralaštva održana sredinom lipnja, na kojoj su se već našli radovi novih grupa bjelovarskih osnovnih škola, čiji rad je potaknut održanim seminarom.

U održavanju ovih seminara koji su po jednodušnoj ocjeni polaznika vrlo zanimljivi, korisni i poticajni, angažirani su vrhunski filmski stručnjaci, dr. Hrvoje Turković, Mato Kukuljica, povremeno i filmski metodičar dr. Stjepko Težak, snimatelj Juraj Lovrenčić, autor neprofesijskih filmova Milan Bukovac, a ovisno o mogućnostima kao voditelji i predavači uključuju se i istaknuti autori i uspješni dugogodišnji voditelji školskih filmskih i video družina, kao npr. Predrag Ostojić u Splitu ili Vojislav Devetak u Osijeku.

Njihova pomoć je posebno dragocjena, kako zbog velikog iskustva u bavljenju filmskim amaterizmom, tako i u održavanju kontinuiteta i povezivanju mlađih filmskih entuzijasta s bogatom tradicijom hrvatskog filmskog amaterizma. Značajno je da ovakav oblik edukacije podržava Ministarstvo kulture i prosvjete i Zavod za školstvo Republike Hrvatske (kao stalni njihov pokrovitelj), a regionalni zavodi za školstvo se javljaju kao njihovi suorganizatori uz organizacijsku i financijsku potporu županijskih odbora za prosvjetu, kulturu, šport i tehničku kulturu. Time se praktički daje pravo značenje i uloga medijskom odgoju u školi, usprkos tome što Privremeni plan i program osnovnih škola nedovoljno naglašava ovaj aspekt odgoja i obrazovanja.

Ove temeljne aktivnosti Hrvatskog filmskog saveza praćene su i tradicionalnim manifestacijama kao što je bilo održavanje XXXII. revije u Bjelovaru, koja je prema ocjeni stručnog ocjenjivačkog suda, pokazala zavidnu zrelost većine prikazanih filmskih i video radova.

Ovogodišnja novost je i održavanje Hrvatske revije jednogminutnih filmova u Požegi, na kojoj je prikazano čak 61 filmsko i video ostvarenje. Zanimanje autora za ovu kratku filmsku formu bilo je iznenađujuće, a broj prijavljenih radova pokazuje ponovno jačanje kinoamaterizma i izvan školskih oblika organiziranja.

U međunarodnoj aktivnosti središnje mjesto svakako pripada nastupu hrvatske selekcije na festivalu UNICA '94 u Hradec Kralove u Češkoj. Prvi puta je Hrvatsku predstavljala (uz filmove) i službena delegacija sastavljena od filmskih autora i voditelja filmskih i video družina (prošlogodišnji festival u Argentini bio je predaleko da bi mu netko mogao i osobno prisustvovati).

Iako hrvatski filmovi nisu osvojili nagradu, kao prošle godine u Argentini, bilo je to u cjelini uspješno predstavljanje hrvatske neprofesijske kinematografije. Tako je primjerice Walterscheid u svojoj diskusiji o prikazanim filmovima istakao da je Hrvatska iako se nalazi u ratu, na festival došla s najraznovrsnijim programom, koji je iznenađujuće bogat i izrazom i sadržajem. To potvrđuje i interes koji su pobudili primjerice filmovi *Zapping* Milana Bukovca, *Snaga volje* Milivoja Labudića ili animirani film *Cirkus* ŠAF Čakovca.

Ono važno što su naši sudionici festivala mogli zapaziti bila je superiorna tehnička obrada prikazanih filmova - pouka čemu obvezno moramo posvetiti punu pozornost, ako želimo ravnopravno sudjelovati sa svijetom u razvoju filmskog i video izraza. I drugo, kad se pojavljujemo pred svijetom treba se naviknuti da predstavljamo suverenu Hrvatsku (a ne svoj klub) i stvaramo njen image u, nažalost, još uvijek nesklonom, često samozadovoljnom svijetu okrenutom samome sebi. U tome kontekstu dobra je ideja bila održavanje skromnog koktela s predstavljanjem hrvatske delegacije (to su potvrdili i odziv i komentari gostiju), a cilj bi nam trebao biti da budemo isto tako prisutni i u skupštini i u službenim tijelima UNICA-e.

U sjeni održavanja XXXII. revije dječjeg filmskog i video stvaralaštva i priprema za festival UNICA-e, pomalo nezapaženo u javnosti prošlo je uspješno predstavljanje hrvatskog eksperimentalnog filma na Danima austrijskog filma, krajem mjeseca lipnja i nekoliko gostovanja i domaćih priredaba, kao što su primjerice predstavljanje autora *Kinokluba Split* u Češkoj (Mohelnice) ili uspješno predstavljanje *Vanime* Varaždin, građanima svoga grada.

U drugoj polovici godine, održana je XXVI. revija filmskog i video stvaralaštva u Splitu. Svake godine Revija je ogledalo aktivnosti filmskih i video klubova cijele Hrvatske, koja pruža mogućnost procjene pravoga stanja filmskog amaterskog stvaralaštva kod nas.

Na kraju treba zabilježiti da već drugu godinu Hrvatski filmski savez, uz pomoć brojnih suradnika, izdaje Bulletin, koji redovno izlazi četiri puta godišnje, prateći aktivnosti na području neprofesijskog filma i videa u zemlji i inozemstvu.

Također je u skladu s programom izdavačke djelatnosti tiskana publikacija Filmska i video zbirka Hrvatskog filmskog saveza, kojom je nakon duljeg vremena nastavljena tradicija izdavanja stručne literature s područja neprofesionalne filmske djelatnosti.

1. SJEDNICE ORGANA UPRAVLJANJA HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA

22. veljače 1994. godine održana je treća sjednica Izvršnog odbora Hrvatskog filmskog saveza, radi utvrđivanja prijedloga dokumenata koje će razmatrati skupština Saveza.

Izvršni odbor usvojio je prijedlog dopuna Statuta Hrvatskog filmskog saveza, koje je trebalo učiniti radi usklađivanja Statuta s odredbama Zakona o tehničkoj kulturi, prihvatio je izvješće Nadzornog odbora o poslovanju Saveza u protekloj godini, te utvrdio prijedlog programskih sadržaja rada za 1994. godinu.

Uz pozitivne ocjene rada u 1993. godini, istaknuta je potreba da se u ovoj godini posebno razmotre pitanja rada s odraslima, budući da Odbor za filmsko i video stvaralaštvo odraslih, koji je imenovan na izbornoj skupštini održanoj 1993. godine do sada nije proradio.

Redovna skupština Hrvatskog filmskog saveza, održana 22. veljače 1994. godine, pozitivno je ocijenila rad Saveza u protekloj godini. Pohvaljena je dobra organizacija obiju Revija, kao i filmskih radionica održanih u Zagrebu i Splitu. Naglašeni su pozitivni rezultati u ostvarivanju međunarodne suradnje i prezentaciji hrvatskog filmskog i video stvaralaštva u svijetu koji su imali i medijskog odjeka, a okrunjeni su priznanjima na Svjetskom festivalu neprofesionalnog filma i videa u Argentini.

Također su pozitivno ocijenjeni rezultati postignuti u sređivanju filmske i video zbirke i sustavnom informiranju putem Bulletin Hrvatskog filmskog saveza.

Skupština je prihvatila Programske sadržaje rada Saveza u 1994. godini kojima je planirano održavanje tradicionalnih revija hrvatskog neprofesionalnog filmskog i video stvaralaštva (XXXI. revije hrvatskog dječjeg filmskog i video stvaralaštva i XXVI. revije hrvatskog filmskog i video stvaralaštva), organiziranje filmskih radionica i drugih oblika filmskog obrazovanja, dalje razvijanje međunarodne suradnje, popunjavanje filmskog i video arhiva novim kvalitetnim presnimcima ostvarenja filmskog i video stvaralaštva, te dalje razvijanje publicističke djelatnosti.

Također je prihvaćeno da se nakon višegodišnjeg prekida obnovi dodjela "Lucije", nagrade Hrvatskog filmskog saveza (godišnje i za životno djelo).

31. svibnja 1994. godine održana je 4. sjednica Izvršnog odbora Hrvatskog filmskog saveza, na

kojoj je razmatrana aktivnost Saveza između dviju sjednica i usvojen prijedlog, još uvijek privremenog financijskog plana radi mogućnosti praćenja daljih aktivnosti.

Izvršni odbor prihvatio je izvješća o održavanju Hrvatske revije jednogminutnog filma u Požegi i izvršenim pripremama za XXXII. reviju hrvatskog dječjeg filmskog i video stvaralaštva u Bjelovaru, ostvarenju plana izdavačke djelatnosti i radu na zaštiti filmske građe u filmskoj zbirci.

Na 5. sjednici Izvršnog odbora koja je održana 25. listopada, usvojen je financijski plan za 1994. godinu, razmatrano je izvršenje programskih zadataka između dviju sjednica, organizacija predstojećih manifestacija, te su utvrđeni programski sadržaji za 1995. godinu.

2. REVIJE NEPROFESIJSKOG FILMSKOG I VIDEO STVARALAŠTVA

2.1. HRVATSKA REVIJA JEDNOMINUTNIH FILMOVA

Požega, 20. svibnja 1995.

Ogled člana prosudbenog suda o održanoj reviji:

Dvadeseti svibnja 1994. godine održana je u Požegi po drugi puta revija jednogminutnih filmova. Za razliku od prošlogodišnje, koja je okupila samo požeške autore, ovaj put se u Požegi našlo čak 65 ostvarenja autora iz svih krajeva Hrvatske.

Nažalost, i ova izuzetno zanimljiva filmska priredba ponijela je osnovnu boljku hrvatske kinematografije uopće: od 65 pristigla rada samo je jedan bio na filmskom, 16 mm formatu (*Walk, Drage Dopplera*), dok su svi ostali bili snimljeni na videu.

Budući da je riječ o vremenski kratkoj formi, bilo je, prvenstveno, zanimljivo vidjeti koji će čimbenik ujedinjenja filmskih dijelova u cjelinu postati dominantom ove revije.

Nakon prvog službenog gledanja svih prispjelih radova, koje je istodobno poslužilo i za odabir trideset filmova koji ulaze u konkurenciju za nagrade, pokazalo se da prevladavaju dvije dominantne koje vrlo uspješno organiziraju jednogminutno projekcijsko vrijeme u filmsku cjelinu: prva je *priča*, a druga "*vizualizacija vremena*", odnosno autorska svijest o izuzetno kratkom i, što je možda važnije, ograničavajućem temporalnom elementu od 60 sekundi.

I upravo su filmovi ovih tipova organizacije projekcijskog vremena bili i najuspješniji. Nagradu publike osvojio je vrlo mladi Požežanin, Milan Rališ, filmom *Uvijek me uhvate*. Ovaj film, krajnje ogoljele priče, ponovno vrlo nadareno osmišljava jedan od najstarijih kinematografskih narativnih obrazaca - potjeru, koristeći neke topografske točke koje gledatelju služe kao orijentacija u prostoru. To je priča o mladiću koji sprayem izrađuje grafite najprije na uličnim fasadama, a na kraju, nakon što ga policija neprestano proganja, i na udaljenom električnom stupu daleko od grada. No, dvojica progonitelja i tu se pojavljuju niotkuda elektronskim pretapanjem i kažnjavaju ga palicama.

Treća nagrada žirija pripala je filmu *Thickens*, također Požežanina Vjerana Blaškovića. Riječ je o, klasičnom terminologijom definiranja, animacijskom postupku kojim se iz pokretnih amorfnih linijskih oblika tijekom vremena pojavljuje natpis "The End".

Druga nagrada žirija pripala je filmu *Šezdeset sekundi* Tomislave Vereš, članice Autorskog studija iz Zagreba. To je film koji najizrazitije pokazuje autorsku svijest o ograničavajućem temporalnom čimbeniku. *Šezdeset sekundi* je niz vrlo kratkih intervjua različitih osoba s pitanjem kako bi film u trajanju od jedne minute trebao izgledati?

Između odgovora intervjuiranih, koji su izuzetno zanimljivi, periodično su umetnuti kadrovi s klapom na kojoj je označeno koliko je sekundi još ostalo do kraja filma. Tomislava Vereš je tako uspjela ostvariti vrlo dinamičnu, u sebi zatvorenu i, što je najvažnije, osmišljenu cjelinu koja s jedne strane duhovitim sadržajem, a s druge upućivanjem na ograničavajući vremenski čimbenik, istodobno i stvara i razbija iluziju filmske cjeline, te osvježava gledatelja tijekom samog čina projekcije.

Prva nagrada stručnog žirija pripala je također filmu koji već naslovom upućuje gledatelja na dominantnu temporalnu filmsku strukturu. Riječ je o filmu *Start (The End)* Biljane Čakić i Nebojše Slijepčevića snimljenom u spotovskoj maniri s motivom starice koja se uz krešendo sirena za uzbunu pretvara u lik smrti. Ovaj je film, barem po mom mišljenju, jedno od najkonciznijih i najboljih djela koja govore o ratnim godinama u Hrvatskoj.

Sve u svemu, revija jednogminutnih filmova u Požegi čini se izuzetno uspješnom i vrlo korisnom manifestacijom, prvenstveno zbog činjenice što autorima svojom strogom temporalnom formom nameće zahtjev poštivanja ekonomičnosti izraza i promišljenog stvaranja cjeline. To je osobito važno sada kada istodobni vizualno-auditivni zapis i jeftinoća elektronske vrpce omogućuju, vrlo često, autorsko precjenjivanje vlastitog djela, što se uglavnom manifestira neprimjerenom dužinom njihovih radova.

mr. Dario Marković

Mišljene predstavnika domaćina i sudionika Hrvatske revije jednogminutnih filmova:

POGLED IZ POŽEGE NA POŽEGU '94

Ne želeći se upuštati u ponekad oprečne stavove o odnosu filmske vrpce i elektronike, mora se prihvatiti činjenica da je video tehnologija, financijski pristupačnija, omogućila ne samo vrhunskim umjetnicima, nego i običnim ljudima, da progovore filmskim jezikom.

Ovakav će uvod učiniti, ako ne prihvatljivom, ono svakako razumljivijom činjenicu da je na Prvoj hrvatskoj reviji jednogminutnih filmova bio prikazan jedan film. Ostalih 60 radova bili su snimljeni u video tehnici.

Organizatori Revije, "GFR Film-video" iz Požege i Hrvatski filmski savez, svakako su računali na ovakav "odnos snaga", ali, prema navodima Željka Baloga, predsjednika organizacijskog odbora, nisu očekivali ovakav odziv autora i broj prijavljenih radova, s obzirom na trenutačne

prilike kako neprofesionalnog tako i profesionalnog hrvatskog filma. Naime, osim 60 djela u video tehnici i jednog filma na 16 mm vrpici autora drage Dopplera iz Zagreba prijavljena su i četiri rada koja tehnička komisija nije prihvatila jer nisu udovoljavali zadanim uvjetima.

Neprofesijski autori mogli su na reviju prijaviti svoje radove bez obzira na tematske odrednice ili tehniku koju su koristili. Ograničenje je bilo samo onih 60 sekundi u koje se moralo smjestiti cijelo djelo zajedno sa "špicom".

Sudeći prema ovogodišnjem iskustvu, slijedeće bi se godine moglo očekivati stotinjak radova, što bi stvaralo određene organizacijske probleme koji su se mogli nazrijeti već na ovogodišnjoj reviji.

Naime, pravila UNICA-e prema kojima se održava Revija nalažu prikazivanje svih pristiglih radova koji udovoljavaju tehničkim uvjetima u jednoj projekciji, tako da je moguć zamor gledatelja, a posebno žirija koji prati i ocjenjuje prikazana djela. Stoga se može razumjeti želja organizatora za ekonomičnijim i bržim načinom održavanja projekcija. Želja je organizatora da ubuduće izvrši prvu selekciju radova u ranijim terminima kako bi večernja projekcija imala već probrani, kvalitetniji program.

Osim toga, vjerojatno je da će doći i do proširenja Revije kategorijom jednogminutnog dječjeg filma, koji bi trebao imati posebnu projekciju.

Ovogodišnju maratonsku projekciju, pratio je više nego zadovoljavajući broj posjetitelja koji su popunili dvoranu Gradskog kazališta u vremenu od 19 do 24 sata, a neke od filmova (posebno se to odnosi na film Milana Rališa *Uvijek me uhvate*, koji je publika proglasila najboljim) gledatelji su pratili i sa stajaćih mjesta.

Na Reviji su prikazani filmovi autora u dobnom rasponu od 51 godine (najstariji je autor rođen 1927., a najmlađi 1978. godine), a prikazani radovi odražavali su idejnu razbarušenost i tematsku raznolikost autorskog izraza.

Usprkos kvalitativnih razlika bilo je čak desetak vrlo dobrih ostvarenja, koja su se ravnopravno natjecala za druge dvije nagrade. Prvo je mjesto, naime, to je bilo očito i u tome je vladao kocus, bez konkurencije pripalo filmu *Start (The end)*, autora Biljane Čakić i Nebojše Slijepčevića u produkciji "Suncokret Video Workshop" iz Zagreba.

Autori ovog filma su, koristeći se odlično montiranim kadrovima ratnih razaranja s igranim dijelovima mitoloških konotacija uz izvrsno odabranu glazbu slovenske grupe Laibach, stvorili djelo univerzalnog izričaja i značenja, te načinili - filmskim jezikom ispričani - kolaž života i smrti.

Žiri Revije, kojem je predsjedao filmski kritičar Dario Marković, urednik i voditelj emisije Film-video-film, a članovi su mu bili novinar Sanja Najvirt, požeški galerist Želimir Hajdarović, te filmski autori Željko Hiršman i Mile Beslić, imao je nezavidan zadatak, koji je obavio bez značajnijih grešaka. Jedino što bi se moglo primijetiti, u žiriju je od pet članova bilo četiri Požežana. Idući puta, poruka je organizatora, žiri će imati raznovrsniji sastav.

Statistika pristiglih autorskih ostvarenja govori da u Hrvatskoj aktivno radi šest filmskih/video radionica ili klubova, koji su poslali oko 60% filmova, dok su ostalih 40% radova poslali samostalni autori. Sadržajem filmovi obuhvaćaju teme od foto-portretiranja (Mario Lovnički) preko melankoličnih reminiscencija (Dragan Šunjo) do ratnih tema, kojih je bilo manje no što se moglo očekivati, kao i humorističkih "gag" filmova s duhovitom pričom.

Nekoliko je animiranih filmova pobudilo zanimanje gledateljstva, ali i žirija. Druga je nagrada pripala Vjeranu Blaškoviću za animirani videofilm *Thickers*, a zanimljiv je bio i propagandni film o aidsu *Nominativ-prezervativ-dativ* Roberta Knjaza iz Kull studija Dugave.

Od igranih filmova posebno je zanimljiv bio, glumački odlično napravljen, *Oprez* autora Željka Jurilja (FAG Enthusia Planck - Samobor) s duhovito obrađenom temom o homoseksualizmu.

Na Reviji je bilo i nekoliko filmova koji su se poigrali s minutnom granicom i eksperimentirali vizualnim medijem, nastojeći iskoračiti iz uobičajenih konvencija filmskog jezika. Između ostalih to se može reći za film *Šezdeset sekundi* autora Tomislave Vereš (Autorski studio Zagreb), koji je prema ocjenama žirija zavrjedio treće mjesto.

Autori najbolje ocijenjenih filmova nagrađeni su slikama hrvatskih likovnih umjetnika. Autorima prvonagrađenog filma pripala je slika akademskog slikara Željka Kipkea, posebno izrađena za ovu Reviju (poklon galerije "Hajdarović" iz Požege). Druga je nagrada bila grafika slikara Lovre Artukovića, a autoru trećenagrađenog filma pripala je grafika Ivana Lesiaka.

Nakon svega viđenog na ovoj reviji (i znajući da je GFR Film-video prošle godine u mjesecu svibnju organizirao prvu reviju jednominutnih filmova, a u studenom 25. reviju hrvatskog filmskog i video stvaralaštva) moramo zaključiti da su entuzijasti ove udruge u posljednjih godinu dana obavili značajan posao u stvaranju i promicanju hrvatskog neprofesijskog filma i videa.

Stoga valja poželjeti organizatorima da uspiju iduće godine Hrvatsku reviju jednominutnih filmova pretvoriti u isto tako uspješnu međunarodnu filmsku manifestaciju. Također i da u institucijama zaduženim za skrb i razvoj ovog segmenta kulture bude više razumijevanja i potpore organizatorima, a da generalni sponzor ovogodišnje Revije, Turistička zajednica Požege, zajedno s ostalima koji su potpomogli ovu manifestaciju, i nadalje u njenu održavanju nađe i svoje interese.

Predrag Zima

AUTORI, FILMOVI I KLUBOVI NA
HRVATSKOJ REVIMI JEDNOMINUTNIH FILMOVA
POŽEGA '94

1. *WALK* / Drago Doppler, Autorski studio, Zagreb;
2. *ŠETALICA* / Mario Lovnički, samostalni autor, Ogulin;
3. *T.R.I.P.* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;

4. *POČETAK KRAJA* / Velimir Grgić, GFR Film-video, Požega;
5. *MRTVA PRIRODA* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
6. *KONCERT* / Mladenko Krstanović, Piccolo, Požega;
7. *PUNO, PUNO MRTVIJA PRIRODA* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
8. *PRIJATELJSTVO* / Marina Habijanec, Video družina COOO, Dubrava;
9. *BUM* / Josip Ježovita, FKVK, Križevci;
10. *SLIJA NA SLIJU* / Ismir Hodžić, Suncokret Video Workshop;
11. *TO SMO MI* / Željko Konatić, Video družina COOO, Dubrava;
12. *VIDEO PICTURE POSTCARD* / Vjeran Blašković, GFR Film-video, Požega;
13. *MISLILAC* / Željko Majnarić, samostalni autor, Delnice;
14. *FOTO PORTRET NO 1* / Mario Lovnički, samostalni autor, Ogulin;
15. *KARAOKE* / Tomislav Šprajc, samostalni autor, Opatija;
16. *DUŠA* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
17. *HAPPENING* / Predrag Zima, GFR Film-video, Požega;
18. *MUSIC SHOW* / Hannelore Šivalec, Video družina COOO, Dubrava;
19. *BUĐENJE* / Vlado Zrnić, Autorski studio, Zagreb;
20. *NOMINATIV-PREZERVATIV-DATIV* / Robert Knjaz, Kull Studio, Dugave;
21. *EUROPE* / Ismir Hodžić, Suncokret Video Workshop;
22. *THICKENS* / Vjeran Blašković, GFR Film-video, Požega;
23. *ČEKANJE* / Marina Habijanec, Video družina COOO, Dubrava;
24. *JOOOJ* / Josip Ježovita, FKVK, Križevci;
25. *PROŠLO SVRŠENO VRIJEME* / Dragan Šunjo, samostalni autor, Požega;
26. *LJUBAV* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
27. *PRAVI POGLED* / Tomica Horvat, Autorski studio, Zagreb;
28. *JURSKI PARK 2* / Željko Majnarić, samostalni autor, Delnice;
29. *POSSEGA BY MINUTE* / Predrag Zima, GFR Film-video, Požega;
30. *EPP* / Željko Konatić, Video družina COOO, Dubrava;
31. *MILICIJA TRENIRA SKUPOČU* / Velimir Grgić, GFR film-video, Požega;
32. *POD PRISMOTROM* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
33. *ČIK POGODI* / Robert Knjaz, Kull studio, Dugave;
34. *PARNI VALJAK* / Marina Habijanec, Video družina COOO, Dubrava;
35. *OVISNOST* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
36. *OBRATNICA* / Vlado Zrnić, Autorski studio, Zagreb;
37. *THE SHOW MUST GO ON* / Mladenko Krstanović, Piccolo, Požega;
38. *KOTAČ* / Željko Majnarić, samostalni autor, Delnice;
39. *FLORA I FAUNA* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
40. *UVIJEK ME UHVATE* / Milan Rališ, GFR Film-video, Požega ;
41. *EKO-ZOV* / Maja Zegnal, FKVK, Križevci;
42. *FOTO PORTRET NO 2* / Mario Lovnički, samostalni autor, Ogulin;
43. *60 SEKUNDI* / Tomislava Vereš, Autorski studio, Zagreb;
44. *NEMA VEZE ŠTO SAM ZADNJI* / Ismir Hodžić, Suncokret Video Workshop;
45. *3,66%* / Predrag Zima, GFR Film-video, Požega;
46. *ONI DOLAZE* / Milivoj Labudić, Video družina COOO, Dubrava;
47. *OPREZ* / Željko Jurilj, FAG Enthusia Planck, Samobor;
48. *START (THE END)* / Biljana Čakić, Nebojša Slijepčević, Suncokret Video Workshop;
49. *SLOVA* / Željko Majnarić, samostalni autor, Delnice;

50. *A BOO* / Gabriela Polak, GFR Film-video, Požega;
51. *CIRCLE* / Vedran Oberan, Suncokret Video Workshop;
52. *IZAĐI IZ MENE* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
53. *COLORS* / Predrag Zima, GFR Film-video, Požega;
54. *NIKOTIN* / Stjepan Herceg, Video družina COOO, Dubrava;
55. *SLAVONSKA RAPSODIJA* / Željko Lukić, Dušan Mirković, samostalni autori, Požega;
56. *GUTLJAJI* / Vesna Srnić, samostalni autor, Slavonski Brod;
57. *STRAH OD PRIJELAZA* / Damir Čučić, FAG Enthusia Planck, Samobor;
58. *RUKE - RANKO MARINKOVIĆ* / Dragan Šunjo, samostalni autor, Požega;
59. *OSVETA* / Željko Jurilj, FAG Enthusia Planck, Samobor;
60. *HEADACHE* / Milan Bukovac, Autorski studio, Zagreb;
61. *NE DAJ MI VIDJETI* / Karolina Pavić, Barbara Antić, GFR Film-video, Požega.

2.2 XXXII. REVIJA HRVATSKOG DJEČJEG FILMSKOG I VIDEO STVARALAŠTVA BJELOVAR, 10.-12. lipnja 1995.

XXXII. revija hrvatskog dječjeg filmskog i video stvaralaštva održana je u Bjelovaru 10., 11. i 12. lipnja pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, Hrvatske televizije (Redakcije školskog programa), Školskih novina, županije bjelovarsko-bilogorske i grada Bjelovara.

Uz Hrvatski filmski savez, izvrstan organizator i besprijeekorno gostoljubiv domaćin Revije bila je I. osnovna škola Bjelovar.

Za Reviju bila su prijavljena 34 dječja filmska i video ostvarenja iz 19 klubova i dječjih filmskih družina iz Berlina, Bjelovara, Čakovca, Garešnice, Makarske, Osijeka, Pitomače, Pleternice, Poreča, Pregrade, Rijeke, Sikirevaca i Varaždina.

Za razliku od drugih filmskih smotri u dječjem filmskom i video stvaralaštvu film je i dalje prisutan pa je od prijavljenih radova bilo 13 ostvarenja snimljenih na filmskoj vrpici i 21 video rad.

Sve prijavljene radove pregledao je službeni žiri Revije čiji članovi su bili: Zvonimir Berković, Mato Kukuljica, Marica Kurtak, dr. Dubravka Težak i dr. Ivo Zalar (predsjednik žirija).

Žiri je dodijelio devet ravnopravnih nagrada (video vrpca i diplomu) sljedećim ostvarenjima:

1. *AUDICIJA* / Škola crtanog filma, Pag;
2. *CIRKUS* / Škola animiranog filma, Čakovec;
3. *IGRA RUKU I PRIRODE* / Kinoklub II. osnovne škole, Bjelovar;
4. *MOJ MALI VARAŽDIN U "GREC" TEHNICI*, Vanima, Varaždin;
5. *MOJA IVANA* / Videoklub "Mursa", Osijek;
6. *NA VRBI SVIRALA* / Kino-video-tečaj "Iskra", Hrvatska dopunska škola, Berlin;
7. *Š KAO KIŠA* / Vanima, Varaždin;
8. *TKO ĆE U ŠKOLU* / Kino-video-tečaj "Iskra", Hrvatska dopunska škola, Berlin;

9. VIOLINA / Kinoklub I. osnovne škole, Bjelovar.

Prema mišljenju članova žirija na Reviju je stiglo dosta vrlo kvalitetnih radova. Posebno raduje što je prijavljen veći broj filmskih i video ostvarenja iz više klubova nego prošle godine (na XXXI. reviji u Pagu 1993. godine sudjelovalo je 15 klubova s 19 filmskih i video ostvarenja).

To može navještavati oživljavanje filmskog i video stvaralaštva u školama i klubovima, ali potvrđuje i ispravnost nastojanja Hrvatskog filmskog saveza da uz pomoć Zavoda za školstvo sustavno održava filmske i video radionice za nastavnike-voditelje klubova, jer bez osposobljenih voditelja i zalaganja prosvjetnih radnika koji žele poticati dječju kreativnost ne može biti niti rezultata na području filmskog i video stvaralaštva.

To najbolje potvrđuje ovogodišnje sudjelovanje bjelovarskih škola u kojima je postignut velik pomak i u broju dječjih filmskih družina i u kvaliteti njihova rada.

I ove godine na Reviji sudjeluje Matija Šepović s ostvarenjima djece naših iseljenika u Njemačkoj, a njegov uporni rad u okupljanju hrvatskih učenika u Berlinu daje i lijepe rezultate, koji su vidljivi i iz odluke žirija o dodjeli nagrada.

Nažalost, nije tako s Riječanima koji su prošle godine dali ton paškoj Reviji, a ove godine imaju samo jednog predstavnika u Bjelovaru. Da li je samo daljina u pitanju ili su posustali u radu, kao i njihovi stariji kolege u riječkim klubovima koji su nekad bili prilično zastupljeni u hrvatskom filmskom i video stvaralaštvu?

Na Reviji je filmska i video ostvarenja ocjenjivao i dječji žiri, sastavljen od samih autora filmskih i video ostvarenja. Zanimljivo je da se prosudbe malih autora o kvaliteti filmskih i video ostvarenja prikazanih na smotri, u velikoj mjeri podudaraju s ocjenama stručnog žirija sastavljenog od iskusnih filmskih i pedagoških djelatnika. Tako je dječji žiri dodijelio 10 ravnopravnih nagrada slijedećim filmskim i video ostvarenjima:

1. *MOJA IVANA* / Videoklub "Mursa", Osijek;
2. *VIOLINA* / Kinoklub I. osnovne škole, Bjelovar;
3. *IZREKA* / Videoklub IV. osnovne škole, Bjelovar;
4. *NEDOSTIŽNO VRIJEME* / Vanima, Varaždin;
5. *KOSTELJINA* / Videosekcija OŠ Janka leskovara, Pregrada;
6. *CIRKUS* / Škola animiranog filma, Čakovec;
7. *MOJ MALI VARAŽDIN U "GREC" TEHNICI*, Vanima, Varaždin;
8. *AUDICIJA* / Škola crtanog filma, Pag;
9. *NA VRBI SVIRALA* / Kino-video-tečaj "Iskra", Hrvatska dopunska škola, Berlin;
10. *JAJE MALE BALERINE* / Vanima, Varaždin.

2.3 26. REVIJA HRVATSKOG FILMSKOG I VIDEO STVARALAŠTVA Split, 25.- 27. studenog 1994.

Domaćin Revije bili su grad Split i hrvatski filmski klub dugogodišnje sjajne tradicije, Kinoklub Split, a suorganizator, kao i do sada u mnogim akcijama splitskih kinoamatera Narodno sveučilište Split, u čijoj kinodvorani *Zlatna vrata* su održane sve projekcije pristiglih radova.

Za Reviju prijavili su se autori iz osam klubova, te dva samostalna autora, sa 29 filmskih i video ostvarenja (5 radova snimljenih na 16 i 8 mm filmskoj vrpici i 24 video ostvarenja), a prema izboru žirija u tri službena programa prikazano je 25 filmskih i video ostvarenja.

Sadržaj Revije obogaćen je pratećim programima u kojima je prikazan izbor klasičnog hrvatskog avangardnog filma, program suvremenog češkog neprofesijskog filma i video rad engleskog avangardista Davida Larchera.

U sklopu Revije održana je promocija publikacije Filmska i video zbirka Hrvatskog filmskog saveza, autora Vjekoslava Majcena.

Splitski organizatori Revije su uoči održavanja Revije izdali vrlo informativan i lijepo uređen bilten posvećen smotri, s korisnim informacijama o programu Revije i s nekoliko opširnijih tekstova o tradiciji neprofesijskog filmskog stvaralaštva u gradu pod Marjanom. Biltenu je uredio član splitskog kinokluba Slaven Relja, jedan od nagrađenih filmskih autora ovogodišnje Revije.

FILMSKA I VIDEO OSTVARENJA PRIJAVLJENA ZA 26. REVIJU HRVATSKOG FILMSKOG I VIDEO STVARALAŠTVA

1. BUĐENJE / Vlado Zrnić. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - eks, ktm. - col, mag. - S-VHS, 0.40 min;
2. CARINARNICA VREMENA / autor: Vlado Zrnić, ton Branko Vodeničar, mt. Milan Bukovac. - KK Split : Split. - eks, ktm. - col, mag. - S-VHS, 13.47 min;
3. CRKVE MOGA GRADA / sc. Maja Zegnal, r. Igor Hranilović, Maja Zegnal, k. ton i mt. Igor Hranilović. - Učenički dom, Križevci : 1994. - dok, ktm. - col, mag. - VHS, 12 min;
4. ČULA / Slaven Relja. - Kinoklub Split : 1994. - dok/eks, ktm. - col, mag. - 16 mm (prebačen na S-VHS), 7 min;
5. DEVETSTO ZAGREB / Vlado Zrnić. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - eks, ktm. - col, mag. - S-VHS, 3.10 min;
6. ENERGY / autori: Drago Doppler, Milan Bukovac, k. i mt. Milan Bukovac. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - eks, ktm. - c/b, perfo. - 16 mm, 8 min;
7. ESENCIALNE AMINOKISELINE / autori: Karolina Pavić, Barbara Antić, mt. Milan Rališ. - GFR Film-video, Požega : 1994. - eks, ktm. - col, mag. - VHS, 3.40 min;
8. EVENING STAR / Danijel Šuljić. - Samostalni autor, Beč : 1994. - ani, ktm. - col, mag. - VHS, 4 min;

9. GUSAR LJUTIMIR / sc. Gordana Brkić, r., k. i animacija Željko Majnarić, ton i mt. Josip Kordiš. - Samostalni autori, Delnice : 1994. - ani, ktm. - col, mag. - VHS, 3 min;
10. HAPPENING / autor Predrag Zima, mt. Davor Sezmar. - GFR Film-video, Požega. : 1994. - eks, ktm. - col, mag. - VHS, 1 min;
11. HNK OSIJEK - HRVATSKI FENIKS / autor: Đurđica Berlančić, k. i ton Goran Beslić. - Videoklub Mursa Osijek : 1994. - igr/dok, ktm. - col, mag. - VHS, 9.20 min;
Sudjeluju: Mirela Đirić, Damir Berlančić;
12. IZGUBLJEN NO SAVRŠEN / sc. Biljana Čakić, r. Nebojša Slijepčević, Biljana Čakić, k. Predrag Vekić, mt. Nebojša Slijepčević. - Samostalni autori : 1994. - sudjeluje ansambl Lost but perfect. - eks, ktm. - col, mag. - S-VHS, 4 min;
13. LEGENDA O BABINOM VIRU / autori: Karolina Pavić, Barbara Antić, k. i mt. Milan Rališ. - GFR Film-video, Požega : 1994. - dok, ktm. - col, mag. - VHS, 11.20 min;
14. LJUBAV SE ZOVE IMENOM TVOJIM / Željko Konatić. - COOO djece i mladeži, Zagreb : 1994. - igr/dok, ktm. - col, mag. - VHS;
Sudjeluje: Hanelore Šivalec;
15. MEDITACIJA / Vlado Zrnić. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - eks, ktm. - col, mag. - S-VHS, 5.40 min;
16. MULTIPLIKATION / Milan Bukovac. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - eks, ktm. - c/b, mag. - S-VHS, 7.30 min;
17. ODLAZAK / Sanjan Oštro. - KK Zagreb : 1994. - igr, ktm. - col, mgt, vrpca - S8, 5 min;
18. PODRAVSKA ARHITEKTURA / Nikola Jelušić. - Video-film Podravina, Kloštar Podravski : 1994. - dok, sdm. - col, mag. - VHS, 37.27 min;
19. POINT BLANK / / autori: Karolina Pavić, Barbara Antić, k. i mt. Milan Rališ. - GFR Film-video, Požega : 1994. - dok, ktm. - col, mag. - VHS, 4.30 min;
20. POVRATAK / Sanjan Oštro. - KK Zagreb : 1994. - igr, ktm. - col, mgt vrpca. - S8, 5 min;
21. PREOBRAZBA / Tomica Horvat. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - igr, ktm. - col, mag. - S-VHS, 4.45 min;
Sudjeluju: Maja Popović, Željko Belina, Tomislav Popović;
22. PRIGORSKA AUTENTIČNOST / autor Zoran Vujčić, mt. Maja Žegnal. - Učenički dom, Križevci : 1994. - dok, ktm. - col, mag. - VHS, 15 min;
23. PUT KOJI NAM JE PROĆI / Tomica Horvat. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - igr, ktm. - col, mag. - S-VHS, 4.50 min;

Sudjeluju: Ratko Popović, Ivan Hrvatić, Davor Culić, Tomica Horvat, Maja Popović, Slavko Horvat;

24. RUŽA / autor: Marina Habijanec, ton Željko Konatić. - COOO djece i mladeži, Zagreb : 1994. - dok, ktm. - col, mag. - VHS, 5 min;

25. ŠLING / Zvonimir Sudarević. - Samostalni autor, Subotica : 1994. - igr, ktm. - col, mag. - VHS, 24 min;
Sudjeluje: Dijana Vuković;

26. TRK NA PRVI POGLED / autori: Zdravko Šarčević, Željko Perhot, Žarko Ostojić, Aldo Tardozi, Ivan Prlić, Milan Milković, Sven Sambunjak, k. Zdravko Šarčević, Ivan Prlić, Aldo Tardozi. - Studentski centar Sveučilišta u Zagrebu, sektor kulturnih djelatnosti : 1994. - ani, ktm. - col, mgt vrpca. - 16 mm, 2.5 min;

27. VIDEO PICTURE POSTCARD / Vjeran Blašković. - GFR Film-video, Požega : 1994. - dok, ktm. - col, mag. - VHS, 1 min;

28. WALZER / Danijel Šuljić. - samostalni autor, Beč : 1994. -ani, ktm. - col, mag. - VHS, 3 min;

29. ŽIVOT IDE DALJE / autor: Milan Bukovac, ton Srećko Lebinec i Drago Doppler. - Autorski studio, Zagreb : 1994. - eks, ktm. - c/b, perfo. - 16 mm, 5.30 min;

NAGRAĐENA FILMSKA I VIDEO OSTVARENJA NA 26. REVIJI HRVATSKOG FILMSKOG I VIDEO STVARALAŠTVA

Dvadeset šestu reviju hrvatskog filmskog i video stvaralaštva pratio je žiri čiji članovi su bili:

Dr. Hrvoje Turković

Mr. Dario Marković

Jurica Pavičić

Dušan Tasić

Radoslav Pivac

Ocjenjivački sud radio je prema pravilima UNICA-e o dodjeljivanju nagrada na smotrama neprofesijskog filma i videa, a odlučivanje o nagradama provedeno je javnom raspravom i glasanjem.

Prema odluci prosudbenog suda 26. revije, nagrađeni su slijedeći filmovi i video ostvarenja:

I.nagrada (zlatna plaketa)

CARINARNICA VREMENA / autor: Vlado Zrnić, ton Branko Vodeničar, mt. Milan Bukovac. - KK Split;

EVENING STAR / Danijel Šuljić. - Samostalni autor, Beč;

II. nagrada (srebrna plaketa)

ENERGY / autori: Drago Doppler, Milan Bukovac, k. i mt. Milan Bukovac. - Autorski studio, Zagreb;

MEDITACIJA / Vlado Znić. - Autorski studio, Zagreb;

MULTIPLIKATION / Milan Bukovac. - Autorski studio, Zagreb;

III. nagrada (brončana plaketa)

ĆULA / Slaven Relja. - Kinoklub Split;

DEVETSTO ZAGREB / Vlado Znić. - Autorski studio, Zagreb;

ESENCIALNE AMINOKISELINE / autori: Karolina Pavić, Barbara Antić, mt. Milan Rališ. - GFR Film-video, Požega;

WALZER / Danijel Suljić. - samostalni autor, Beč;

Ogled filmskog kritičara Dijane Nenadić na održanu Reviju:

AMATERIZAM IDE DALJE

26. REVIIJA HRVATSKOG FILMSKOG I VIDEO STVARALAŠTVA

Split, 25.- 27. studenog 1994.

Hrvatski amaterski film, a posebice njegovo reprezentativno avangardno, eksperimentalno ili alternativno krilo, oduvijek je, pa tako i danas, uživao status "nevinosti bez zaštite". Dok se profesionalna kinematografija ponekad i bestidno znala ulagivati tematskim trendovima, dominantnim estetskim, ideološkim ili populističkim standardima, u zanemarenom "getu" neprofesijskog filma, energija se uvijek usmjeravala istraživanju esencijalnog: prirode filmskog jezika i mogućnosti medija. Kada se sveopća ignorancija obrušila na oba vida filmskog stvaralaštva, amaterstvo "bez krivnje" definitivno je ostalo bez pokroviteljstva.

Dvadeset i šesta Revija hrvatskog filmskog i video stvaralaštva, upriličena u Splitu, potrebu priznanja i preživljavanja neprofesionalnog filma, tiho je prizivala radovima koji stižu iz tek nekoliko očuvanih amaterskih enklava.

Najveći broj od 28 prikazanih ostvarenja, stigao je tako iz zagrebačkog Autorskog studija i požeške grupacije GFR Film-video, a za njima je kaskala skromna produkcija nekoć hiperproduktivnog i upečatljivog Kinokluba Split i nekih drugih sredina. Hrvatski amaterizam danas je ionako teško prisposoditi s generacijskim entuzijazmom grupe, a lakše ga je definirati opusima nekolicine autora koji osamljenički alterniraju unutar već istraženog prostora

svojih prethodnika.

Revija i otvoreni razgovor tijekom ocjenjivanja filmova za nagrade, prošli su tako u znaku nekoliko autora, poput primjerice, Vlade Zrnića, Milana Bukovca ili Danijela Šunjića, čija je produktivnost i medijska artikuliranost u nesrazmjeru s ponižavajućim statusom i uvjetima filmskog amaterizma. Ta činjenica u sjenu je bacila podatak da je većina radova ostvarena na videotehnici, a tek nekoliko na filmskoj vrpici. Granice videoarta i eksperimentalnog filma pri tom nisu posebno tematizirane, jer su upravo navedeni i neki drugi autori posvjedočili da se jednako dojmljivo filmski može razmišljati i u videomediju. Pri valorizaciji pojedinih filmova koja se, u staroj dobroj tradiciji različitih sabora alternativnog filma, odvijala javno, s novog eksperimentalnog filma skinut je i grijeh ponovnog "otkrivanja tople vode": svježinom likovnosti, dosljednom ritmizacijom filmske građe, te prilagodbom tehničkih mogućnosti filma/video odabiru motiva, pojedini su autori pokazali kako se može varirati unutar "koordinata" alternativnog filmskog izraza.

U tome su nedvojbeno dominirali eksperimentalni filmovi, te oni animirani i dokumentarni filmovi koji od prvoga preuzimaju načela sistematizacije, registracije i oneobičavanja pojavnoga, ne zanemarujući dvije presudne komponente: likovnu i vremensko-kompozicijsku.

VLADO ZRNIĆ - CARINIK VREMENA

(Autorski studio Zagreb)

Sa četiri prikazana filma, od kojih su tri nagrađena (*Carinarnica vremena* zlatom, *Meditacija* srebrom, *Devetsto Zagreb* broncom), dok je četvrti (*Buđenje*) bio u najužem izboru žirija, Vlado Zrnić je najuspješniji autor Revije. Riječ je svakako i o autoru najčvršćeg opusa, koji je izgrađen izuzetnim spojem primarne likovnjačke osjetljivosti (studirao je slikarstvo u Veneciji) s tematizacijom trajanja perceptivnog procesa i vremena kao takvog. Zrnić se pri tom jednako dobro snalazi na polju dosjetke, gotovo dokumentaristički zahvaćenog (slučajnog) prizora, kao i u vremenskoj kompoziciji odabranog ili zatečenog motiva.

Potonju dominantu Zrnićeve opusa najbolje ilustrira prvonagrađeni video rad *Carinarnica vremena* u kojem Zrnić svoj objektiv fiksira na prizor s gotovo minimalističkim prostornim orijentirima, no izuzetne kolorističke, zvukovne i kompozicijske dojmljivosti. Kamera sukcesivno registrira ritam sijevanja i udaranja groma nad horizontom, ostajući u "smirajima" prikovana za središnju točku kompozicije - svjetleću lanternu. Minimalnom i gotovo neprimjetnom intervencijom montažnog reza, Zrnić ritmizira trajanje opažaja i jednog prirodnog procesa, otvarajući prostor refleksiji.

U sličnom likovno-kompozicijskom i strukturalnom registru je i Zrnićeve "srebrni" eksperimentalni film *Meditacija*. Fokusirajući se ponovno na sličan pejzažni prostor sa suncem u središtu kompozicije, film eksplicite tematizira protjecanje vremena pretapanjem u kojem se temeljnoj slici "lijepe" slike vremenskih bilježnika - kazaljki sata, brojke i slično.

Film *Devetsto Zagreb* posljedica je registracije jednoga slučaja. Dokumentarističkom metodom skrivene kamere, Zrnić fiksira ulični prizor u kojem pijani čovjek pjevajući tetura na tramvajskoj stanici, da bi ga na samom kraju iz vidnog polja zbrisao ulazak i odlazak tramvaja. Enigmatično nestajanje središnjeg motiva koji svojim ponašanjem nudi moguće varijante nestanka, filmu daje

humorni šarm. Zrnić se u njemu potvrđuje i kao autor dokumentarističkog refleksa.

Izuzetno kratki eksperimentalni film *Buđenje* utemeljen je na dojmljivoj vizualnoj i strukturalnoj dosjetki. Spojem dvaju motiva - budilice koja zvonči i oka koje se nakon toga otvara, Zrnić sugerira njihovu uzročno-posljedničnu povezanost. Dimenzija trajanja (prizora) prisutna je donekle i u ovom radu: prvi kadar izrazito je dug, drugi znatno kraći, pa se Zrnić i ovdje dokazuje kao svojevrsni "carinik vremena".

ENERGIJA VRPCE MILANA BUKOVCA

Zrnićev kolega iz Autorskog studija Zagreb potvrdio je svojim video i filmskim radovima visoki standard prethodnih eksperimenata, među kojima se posebno isticao video *Energy of Tape*. Premda ne i najbolji među tri ukupno prikazana, film *Energy*, na Reviji nagrađen "srebrom", i izravno se nadovezuje na taj naslov, dosjetljivim poigravanjem samom pretpostavkom medija - slikom. Ponavljajući uvijek isti "lumierovski" motiv ulaska vlaka u stanicu (ovdje je riječ o tramvaju), Bukovac artikulira proces postupnog rastvaranja slike i izobličavanja tona, do njihova gotovo potpunog nestajanja i neprepoznatljivosti.

U videu *Multiplikation*, koji je također nagrađen "srebrom", Bukovac umnožavanjem slike, intervenira u zagonetan prizor. Infracrvena kamera fiksirana je na situaciju u kojoj dva lika pod maskama vježbaju snalaženje u posve mračnom i rešetkama omeđenom prostoru. Umnažanje vertikalna koje ionako priječe odgonetanje prizora, Bukovac se sugestivno poigrava percepcijom, dopuštajući joj izoštravanje u trenutku kada vježba završava, a slika se ponovno stapa.

Zanimljiv je bio treći Bukovčev film *Život ide dalje*. Filmska kamera se ovdje kontinuirano kreće mračnim, gotovo apokaliptičnim prostorom, pri čemu se slika kompozicijski ispunjava kontrastom vidljivih (osvijetljenih) i zatamnenih predmeta. Ovome je radu izbjegla nagrada zbog likovno i strukturalno nedosljedne intervencije u završnici filma.

DANIJEL ŠULJIĆ

Poput Vlade Zrnica, Danijel Šuljić je također autor s likovnjačkom i eksperimentalnom osjetljivošću, što je punom snagom progovorilo u njegova dva animirana filma *Evening star* (zlatna nagrada) i *Walzer* (bronca). *Evening star* izuzetno je artikularan i dojmljiv primjer kolažne animacije novinskih isječaka. Šuljić naizmjenično slaže sličice istih motiva - skijaša u pokretu, portreta nasmiješenih ljudi i sličnog - vodeći računa o njihovoj dizajnerskoj bliskosti i stvarajući dojam kontinuiranog pokreta. Animacija je jednako dobro ritmizirana na globalnoj razini i na razini pojedinih dionica, pa je film *Evening star* djelo izrazite likovne i strukturalne artikularnosti. S jednakim osjećajem za ritam i organizaciju materijala, te naglašenijom duhovitošću, Šuljić animira akromatski slikarsko-grafički predložak u filmu *Walzer*.

DOKUMENTARCI BARBARE ANTIĆ I KAROLINE PAVIĆ

Barbara Antić i Karolina Pavić (GFR Film-video Požega) zajedno su ostvarile "broncom" nagrađeni film *Esencijalne aminokiseline* kao i primijećeni video rad *Legenda o Babinom viru*, dok je Barbara

Antić samostalno realizirala, također pohvaljeni, video *Point blank*. Riječ je o dokumentarcima koji pokušavaju izbjeći standarde konvencionalne televizijske reportaže ili profesionalnog filmskog dokumentarizma različitim slikovnim i strukturalnim intervencijama.

Video s vegetarijanskom tezom *Esencijalne aminokiseline*, pronalazi svoju dokumentarnu građu u klaonici stoke, a potom zastrašujuće naturalističke prizore kontrapunktira s uglađenošću blagovanja. Moćnom audiovizualnom zapisu ovoga rada, a to je ujedno bio i zaključak ocjenjivačkog suda, smeta "poruka" koja nije odomaćena u eksperimentu.

Video dokumentarac iz ludnice *Point blank*, autorice Barbare Antić, kontrastom crno-bijele fotografije pokušava "pojačati" dojam što ga ostavljaju portreti bolesnika. No, ta se vizualna intervencija doimala prejakom i kontraproduktivnom nadgradnjom dokumenta o ludnici.

Legenda o Babinom viru, kao drugi zajednički rad Barbare Antić i Karoline Pavić, rađeb je klasičnom dokumentarističkom metodom ankete. Ovim videom autorice pokušavaju na duhovit način ispričati legendu o jednom prostoru, služeći se izjavama ljudi koji u njemu obitavaju. Ukupni dojam, međutim, kvari konvencionalnost njihova pristupa iskušanova u brojnim televizijskim reportažama.

ĆULA SLAVENA RELJE

Film *Ćula* (bronca) Slavena Relje na stanovit način baštini tradiciju eksperimentalnog dokumentarca i Kinokluba Split, čiji član je ovaj autor. Svoju ironijski intoniranu "reportažu" o splitskom osobenjaku, Relja dojmljivo podvrgava eksperimentalnim postupcima, kao što su "iščašeni" položaj kamere, "unatražno" kretanje protagonista, sadržajno kontrapunktiranje slike i govora, ponavljanje prizora ili njihovo "uvrnuto" montažno juktaponiranje. U kategoriji "nečistih" dokumentaraca *Ćula* je možda čak i najcjelovitiji rad prikazan na Reviji.

* * *

Među amaterskim dokumentarcima sa splitske revije, bilo je ipak najviše onih koji govore konvencionalnim jezikom, a pri tom se ne trude pronaći dovoljno zanimljive motive. Takav je igrano-dokumentarni video *Ruža* Marine Habijanec (COOO djece i mladeži, Zagreb), razglednički *Video Picture Postcard* Vjerana Blaškovića iz Požege ili *Crkve moga grada* Igora Hranilovića i Maje Zegnal iz Križevaca, *HNK Osijek - hrvatski feniks*, Đurđice Berlančić (Video klub Mursa, Osijek) ili poetski zbrkan i rastegnut etnografski video *Šling* Zvonimira Sudarevića. No, svatko mora proći svoj put do zrelog ostvarenja.

Ni preostale dvije animacije iz programa: *Gusar Ljutimir* Željka Majnarića (animacija lego kockicama) i *Trk na prvi pogled* grupe autora Studentskog centra Sveučilišta u Zagrebu, nisu zabilježili posebne eksperimentalističke pomake, a prvi još miriše na dječje bolesti izlaganja same priče. Prilično produktivan autor Sanjan Oštro svojim radovima na filmskoj vrpici *Odlazak* i *Povratak* tek je napipao mogućnosti poetske ilustracije.

Izvan svih kategorija ostali su likovno dojmljivo upakirana i zanimljivo elaborirana igrana fantazmagorija *Izgubljen no savršen* Nebojše Slijepčevića i Biljane Čakić, te jednodominutni

konceptualni video *Happening* Predraga Zime iz Požege, koji na videovrpici ispisuje što se sve može učiniti u jednoj minuti. Jednostavno, dosjetljivo i duhovito, *Happening* možda najbolje pokazuje kakve su velike mogućnosti kriju u skučenim zakucima neprofесиjskog filma.

Diana Nenadić

2.4 DANI HRVATSKOG FILMA

Zagreb, 1.-6. ožujka 1994.

U pratećim programima Dana hrvatskog filma prikazan je izbor nagrađenih filmova i video ostvarenja s XXXI. revije hrvatskog dječjeg filmskog i video stvaralaštva (Pag 1993.) i XXV. revije filmskog i video stvaralaštva Požege '93.

Program dječjeg filmskog i video stvaralaštva sastojao se od kolaža animiranih, dokumentarnih i igranih filmova i video ostvarenja: *AMO TAMO PO SVIJETU* (voditelj Ljubo Rako, Škola crtanog filma, Pag), *GAČOMETI MALI ANIMIRANI RJEČNIK SIMBOLA* (voditelji Dubravka Kalinić i Srećko Lebinec, Vanima, Varaždin), *POKER* (voditelj Josip Bernić, Video sekcija Doma mladih Rijeka), *RIJEČ HRVATSKA U TUĐINI* (voditelj Matija Šepović, KVI *Iskra*, Hrvatska dopunska škola Berlin), *VU PLAVEM TRNACU* (voditelj Boris Krizmanić, Video sekcija OŠ *Janka Leskovara*, Pregrada), *ZOO* i *WAU* (voditelj Edo Lukman, Škola animiranog filma, Čakovec)

U programu nagrađenih filmova i video radova s XXV. revije održane u Požegi, prikazani su dokumentarni video radovi *SNAGA VOLJE* (Milivoj Labudić, Stjepan Herceg i Željko Konatić, COOO djece i omladine, Zagreb) i *STO DVADESET TREĆA (123) BRIGADA HRVATSKE VOJSKE* (Mladenko Krstanović, Video studio Piccolo, Požega), igrani videofilm *DVOJICA NA ULICI* (Sanjan Oštro, Dražen Firšt i Mario Alojzije Lubina, KK Zagreb & DLT, Zagreb), eksperimentalni video radovi *TEKNO BY MAX* (Mario Alojzije Lubina, KK Zagreb), *POŽEŠKI GRAFITI LP* (Vjeran Blašković i Robert Rosić, KK Gimnazija, Požega), *PROLAZNIK* (Tomica Horvat, Milan Bukovac, Autorski studio, Zagreb) i jedini rad snimljen na filmskoj vrpici, *TOUCH* (Milan Bukovac, Autorski studio, Zagreb).

Videofilm Milana Bukovca *ZAPPING* (produkcija Autorskog studija - Fotografija, film, video), bio je prikazan u službenoj konkurenciji u programu eksperimentalnog filma i videa.

Osim ovih filmova u posebnom programu Dana hrvatskog filma posvećenog 900. obljetnici Zagreba prikazani su amaterski filmovi Maksimilijana Paspe (*Zagreb 1936.* i *Remete*), te Oktavijana Miletića (*Zagreb u svjetlu velegrada*, *Otvorenje Zagrebačkog zbora 1931.* i *Komadić savske sezone*).

Usprkos zadovoljstvu što je neprofesionalni film i video bio zastupljen po treći puta na godišnjoj smotri hrvatskog filma, treba istaći da nema nikakvog opravdanja (u ovakvoj koncepciji Dana) da se filmovi koje na Smotru prijavljuje Hrvatski filmski savez i dalje prikazuju u posebnim programima izvan konkurencije.

Ove godine to je rezultat očitog nesnalaženja i nedefiniranih kriterija Oganizacijskog odbora Dana hrvatskog filma. Jer nema razloga da filmovi studenata ADU i filmovi koje prijavljuju sami autori ili grupe autora uđu u konkurenciju, a radovi istih autora koje prijavljuje (uz njihovu

suglasnost) Hrvatski filmski savez, ostaju izvan nje.

Razlog može biti samo u kvaliteti prijavljenih radova. A uvjeti u kojima nastaje suvremeni hrvatski film, promjene do kojih dolazi u producentskim odnosima, načinu organiziranja i financiranja kinematografije, pa i usvajanje novih oblika izražavanja u području audiovizualnih medija ne opravdavaju zadržavanje nekih starih formalnih podjela.

Sudjelovanje hrvatskih neprofesijskih autora na Danima hrvatskog filma, komentirao je filmski teoretičar dr. Hrvoje Turković:

NOVI HRVATSKI VIDEOART

U protekle dvije godine svjedoci smo iznenađujućeg fenomena: rasta aktivnosti video umjetnosti najviše kvalitete i svojevrsnog preporoda ove umjetnosti u Hrvatskoj. Začudujuća je činjenica da se to događa usprkos obeshrabrujućoj ratnoj situaciji nametnutoj Hrvatskoj, usprkos snižavanju životnog standarda izazvanog ekonomskom krizom i u situaciji odsutnosti sustavne hrvatske kulturne politike prema video umjetnosti.

Vrijeme pojave ovog porasta kvalitete radova video umjetnosti i kvantitete dolazećih video umjetnika ozbiljnih namjera i sposobnosti jedan je od onih rijetkih stjecaja okolnosti koje se mogu dogoditi u bilo kojoj kulturi i u bilo kakvim okolnostima. Ali, u Hrvatskoj taj fenomen nije nastao ni iz čega. On je ukorijenjen s jedne strane na staroj tradiciji hrvatskog eksperimentalnog filma, a s druge pod utjecajem domaće i strane video umjetnosti i općeg video okružja.

Hrvatski nezavisni filmski stvaraoci (u Zagrebu i Splitu) među prvima su u Europi krajem pedesetih i početkom šezdesetih godina obnovili avangardni filmski pokret u modernim vremenima (Tomislav Gotovac, Ivan Martinac, Mihovil Pansini, Vladimir Petek i drugi). Bio je to, početkom 60-tih godina, vrlo živ pokret, a podhranjivao ga je eksperimentalni filmski festival u Zagrebu.

Kasnije je pokret izgubio zamah, ali se i dalje njegovao unutar kinoklubova u Zagrebu i Splitu i dalje je svojim ostvarenjima bio prisutan na filmskim festivalima (amaterskim i profesionalnim), često promoviran osobnim zalaganjem i aktivnošću pojedinih autora (Tomislava Gotovca, Ivana Martinca, a kasnije Ivana Ladislava Galete i dr.), pa se tako tradicija održavala i ostala poznata sve do danas. Neki od današnjih mladih video umjetnika, kao što su Milan Bukovac, Vladislav Knežević, Zdravko Mustač, Tajana Tikulin i Josip Zanki, bili su izloženi toj liniji filmske eksperimentalne tradicije.

S druge strane, ranih 70-tih godina započeo je prilično neovisan i u početku dosta slab pokret video umjetnosti. Prvi video umjetnici pripadali su izvorno grupi konceptualnih umjetnika kao na primjer Sanja Iveković, Dalibor Martinis, Goran Trbuljak. Koristili su nedostatne mogućnosti tadašnjih umjetničkih radionica (u Grožnjanu, Istra). Ti umjetnici nisu u to doba imali pravu svijest o Hrvatskoj filmskoj eksperimentalnoj tradiciji i bili su potpuno pod utjecajem "nove umjetničke prakse". Zapravo uopće nije bilo "pokreta", oni su uglavnom radili neovisno, ili u pojedinim vezama, sami iznalazeći mogućnosti za svoj video rad. Pokazivali su svoje radove uglavnom u umjetničkim galerijama i samo povremeno na mjestima gdje se prikazuju djela filmskih eksperimentalista. Tijekom vremena povećavali su svoje poznavanje filmske eksperimentalne tradicije (posebno kroz kontakte s Tomislavom Gotovcem koji je neke značajne performance body-arta ostvario u 70-im i 80-im, a također i kroz promocijski rad Ivana Ladislava Galeta u Multimedijalnom centru).

Sanji Iveković i Daliboru Martinisu, kao jedinim posvećenim video umjetnicima, uskoro su se pridružili još neki umjetnici: Ivan Ladislav Galeta (čiji rad je bio multimedijalan - u filmu, videu, fotografiji, umjetničkim objektima i kombinaciji svega toga), Ivan Faktor iz Osijeka, tandem Breda Beban i Hrvoje Horvatić. Još nije bio pronađen način kako da dobije financijsku i tehničku potporu za svoj rad kod kuće. Koristili su vrlo raznolike izvore da bi uopće mogli raditi, ali u svojim najambicioznijim radovima uglavnom su koristili mogućnosti radionica koje su povremeno bile ponuđene u televizijskim centrima pokojne socijalističke Jugoslavije (međunarodne radionice u Ljubljani, Sarajevu, Beogradu i Skoplju), ili inozemstvu. Važni i cijenjeni umjetnici bili su zapaženi u filmskoj i likovnoj sredini, ali ih se uglavnom držalo na margini.

Kulturološki gledano, oni su doprinijeli otvaranju perspektiva video umjetnosti. Pokazali su video umjetnost kao mogući put za ostvarivanje kontakata sa svjetskim umjetničkim pokretima: video umjetnici postali su prilično povezani sa svjetskom umjetničkom scenom i dijelom te scene. Neki od današnjih video umjetnika - poimence Simon Bogojević-Narath, Igor Kuduz, Nathan Grozay, Slobodan Jokić, Davor Mezak - dolaze iz kruga likovnjaka (oni su ili studenti Zagrebačke umjetničke akademije ili su nedavno diplomirali tamo), te se nadovezuju na postojeću (iako još uvijek slabu) tradiciju umjetničke video umjetnosti (ili "medijskih instalacija" kao ogranka likovne umjetnosti).

Osnovno obilježje nove generacije hrvatske video umjetnosti njena je sazrela sofisticiranost, visok standard dostignuća. Neki od autora oslanjaju se na čistu strukturalističku filmsku tradiciju, posebice Tajana Tikulin sa svojim *Smetnjama* (1992.) i Milan Bukovac *Energy of Tape* (1992.). Kod njih postoji jasan i gotovo arbitrarno pronađen strukturalni plan, ekonomično i dojmljivo realiziran. U mnogim radovima, vidljivi su likovnjački korijeni njihovih autora: Igor Kuduz i Simon Bogojević-Narath koriste vlastite male makete ambijenata. Oslanjajući se na iskustvo glazbenih video spotova i video igara, oni kreiraju sugestivnu, glazbom podržanu, pokretno-opažajnu vezu sa svojim maketama.

Stara tradicija psihodeličnih filmova i nov utjecaj kompjuto- riziranog tehna povezan je u vizualno pažljivo komponirani ritam videa Vladislava Kneževića (*Test of the Infinite Dream*, 1992.). Određeni tragovi psihodeličnog vizualnog minimalizma i ponavljajućeg ritma mogu se

također pronaći u Mezakovom apstraktnom radu.

Kombinacija umjetničke performance i strukturalnog pristupa obilježava filmove Slobodana Jokića, a on se k tome igra s mističnim simbolizmom i sugestijama. Načelno slične, ali realizacijom potpuno druge vrste, izvedbe su tjelesnog teatra uronjenog u tamnu mistiku s istovremeno šaljivim crtama Nathana Grozaya.

Čistoća i razlike osobnih interesa i pristupa predstavljaju ovu generaciju kao snažnu, punu obećanja. Samo uvjeti neprepoznavanja i odsutnosti novčane potpore, kao i uvjeti pada općeg životnog standarda prijete zamračivanjem budućih perspektiva razvitka ove nove generacije.

Brvoje Turković

3. OBRAZOVANJE

3.1 ANIMA - GRUPA II. GIMNAZIJE U FILMSKOJ RADIONICI

HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA, Zagreb, 11.-15. siječnja 1995.

izveštaj voditelja, Jasminke Marinović, prof.

Anima, grupa II. gimnazije djeluje drugu školsku godinu. Na samom početku znala sam tek da učenicima moram pokazati što više kvalitetnih animiranih filmova. Tako članove grupe obogaćujem istinskim estetskim užitcima, ali i približavam našoj umjetnosti.

Zatim smo krenuli kronološki - od eksperimenata pokrenutim sličicama do suvremenih umjetnika i njihovih djela. U interpretaciji svakog ostvarenja zadržavamo se na animirano-filmskom jeziku i njegovoj poetici. Teoretski se relativno lako objasni kako nastaje animirani film. Učenici su sami pisali scenarije, skladali glazbu, crtali stripove... Sve je to poučno, lijepo i potrebno - do trenutka kad je, metaforički rečeno, poteban prijelaz s kopna u vodu. Jer, baš kao u učenju plivanja, možemo na suhom "plivati" do iznemoglosti, ali pravi užitak dolazi tek u vodi. Ili prevedeno - svi zaljubljeni u animaciju nadaju se i žele da njihove priče i crteži dožive svoju finalizaciju - da se pokrenu - animiraju.

Nijedna škola u Zagrebu, pa tako ni naša Gimnazija, nema sve što je potrebno za cjelovitu realizaciju jednog animiranog filma. Stoga je Hrvatski filmski savez preuzeo na sebe da organizira anima-radionicu za našu grupu animatora.

Zadnji tjedan zimskih školskih praznika, od 11. 01. do 15. 01. organizirana je pri Savezu animirano-filmska radionica za Anima grupu II. gimnazije, koju je vodio svjetski poznati autor animiranog filma Borivoj Dovniković.

Evo kako je izgledao naš jednotjedni rad:

1. dan. Borivoj Dovniković-Bordo održao je uvodno predavanje o vrstama i podvrstama animacije s primjerima ponajboljih ostvarenja svjetske i hrvatske animacije. Posebnu pozornost privukle su neobične tehnike animiranja, kao npr. animiranje pijeska, ulja, živih ljudi ili krajolika.

2. dan. Podijeljeni su nam "štiftovi", olovke, flomasteri, papiri visoke prozirnosti. Sve je spremno za ulazak u proceduru animiranja. Upznajemo princip ekstrema i faziranja. Prvi, samo naizgled jednostavan zadatak - od trokuta animacijom napraviti krug. Onaj tko točno ne zna primijeniti postupak jako će se namučiti.

Novi zadatak: kako nacrtati krila tako da ptica poleti?

Crtamo, crtamo, crtamo...potrebno je nevjerojatno strpljenje da bi se napravila samo jedna jedina sekunda "crtića".

Gospodin Dovniković nam prisposodobom objašnjava vrijednost sekunde u animiranom filmu: "Slušam nogometnog reportera - kaže, igrač je za sekundu zakasnio. U nogometu je sekunda skoro najmanje moguće vrijeme. A što mi sve napravimo u toj jednoj sekundi? Figura ustane, sjedne i izađe. Crtani nogometaš može zakasnuti za jedan ili dva kvadrata."

Na kraju dana pregled crteža. Najčešći je komentar: Ova ptica nije dovoljno izražajna. Povećati krila! U animaciji sve mora biti jako naglašeno - kada maše krilima, neka snažno maše. Važno je da uhvatimo pokret - sada nas detalji ne zanimaju.

3. dan. Nestrpljenje i trema. Trenutak je prve projekcije. Sve su ptice letjele. I one s premalim krilima i one kljuna dužeg od tijela. Pa nacrtane su. A u metasvijetu crtanog filma odista je sve moguće.

Dok razgovjetno kažeš "dvadeset i jedan" prošla je jedna sekunda. Koliko crtanja za tako kratak let. Iako se snima po dva, ipak je to četrnaest crteža. No naučili smo i trik s uštedom pomoću "ciklusa". Pokušavamo animirati dječaka koji maše, na taj način da crtamo ciklus 1-8-1. Tko ne uspijeva na satu - ima domaći zadatak.

4. dan. Čeka nas iznimno težak zadatak - animacija hoda. Mučimo se nacrtati koordinirani rad nogu. Vještiji su pokušali pokrenuti i ruke svojim nacrtanim likovima.

Odmor je iskorišten traženjem, u parku pred Savezom, kamenja pogodnog za animiranu priču. Na pod smo zalijepili glatki zategnuti papir, a iznad namjestili kameru. Dramaturgija naše prve predmetne animacije stane u jednu rečenicu: Veliki crni kamen napada bijeli oblatak (kamenmamu) i tri kamenčića (kamenje-djecu), koji se brane. Dugo minuciozno pomicanje kamenja pod kamerom. Projekcija. Vlado nije na vrijeme izmaknuo ruke, pa su i one snimljene. Strašno.

Bordo se smije - početničke greške potrebne su i korisne.

5. dan. Animacija krije mnoge zagonetke i sva čarolija oživljenog crteža ili predmeta ne može se ni izdaleka otkriti u pet dana.

Kako ćemo animirati kišu, snijeg? A što ako želimo da padne noć? Da iskažemo polusvijesna stanja? - polaznici radionice roje svoja pitanja. Bordo strpljivo objašnjava princip rada s maskom, filterima, ali i upozorava da u umjetnosti ne postoje univerzalna rješenja. Često se moraju pronalaziti sasvim novi, originalni p2utovi.

Na kraju želimo vidjeti i filmove vrlo mladih autora, članova ŠAF-a i VANIME. Nakon iskustva stečenog u radionici, još više smo iskreno iznenađeni i zadivljeni majstorstvom malih animatora.

Jasminka Marinović

3.2 SEMINAR ZA VODITELJE FILMSKIH I VIDEO DRUŽINA

U I. OSNOVNOJ ŠKOLI BJELOVAR,

Bjelovar, 14.-19. ožujka 1995.

- izvještaj polaznika seminara

Budući se uz prosvjetu u posljednje vrijeme vežu pojmovi: štrajk, besparica i kriza, često se gubimo u kritizerstvu i zaboravljamo da u njoj ima pojedinaca koji nastoje održati korak s vremenom i osuvremeniti oblike rada kako u nastavi, tako i u izvannastavnim aktivnostima. Pred djecom se, naime, ne možemo opravdati očigledno teškim položajem prosvjete u društvu; ona traže, a i zaslužuju pristup suvremenim znanjima iz svih područja, pa tako i znanjima o filmu i videu koji su, poput lopte ili lutke, postali dijelom dječje svakodnevice.

Film je umjetnost, film je zabava, za neke i bijeg od stvarnosti, ali za učenike filmskih i video družina bjelovarsko-bilogorske županije on je već godinama izlet u budućnost i stvaralaštvo, te prilika da ne budu samo pasivni gledatelji već gotovih filmskih ostvarenja, nego da i sami, snimajući vlastite filmske pokušaje, osjete svu muku i užitak nastajanja filma.

Da bismo što profesionalnije uputili učenike kako nastaje film od ideje do konačnog ostvarenja, u I. osnovnoj školi u Bjelovaru je od 14. do 19. ožujka ove godine održan seminar za voditelje filmskih i video družina naše županije. Pristupovalo mu je dvanaest polaznika, uglavnom učitelja tehničke kulture i hrvatskog jezika, a zamišljen je kao priprema za XXXII. reviju hrvatskog dječjeg filmskog i video stvaralaštva koja će se ove godine, točnije 10., 11. i 12. lipnja, preseliti sa sunčanog Paga u naš Bjelovar.

Iako naše filmske družine djeluju godinama, tek smo na seminaru dobili priliku neposredno upitati stručnjake kako riješiti neke konkretne realizacijske probleme. Prvog dana održan je teoretski dio predavanja, ali uz česte korelacije s filmskom praksom na kojoj jest naglasak u radu filmskih družina. Zato nam predavanje dr. Hrvoja Turkovića o osnovnim pojmovima filmskog jezika nije bilo samo ponavljanje već otprije poznatih i usvojenih činjenica, nego i prilika da nam predavač objasni kako djeca mogu iskoristiti filmska izražajna sredstva u konkretnim pokušajima. Mato Kukuljica upoznao nas je istoga dana s vrstama filmova u dječjem filmskom stvaralaštvu, a zatim pokazao nekoliko kratkih igranih i dokumentarnih filmova istaknutih hrvatskih filmskih redatelja koje smo potom zajednički analizirali.

Slijedećeg dana već smo u društvu s kamerom. Snimatelj Hrvatske televizije gospodin Juraj Lovrenčić uputio nas je u osnovne snimateljske tehnike, a dr. Turković protumačio etape nastanka filma. Slijedila je analiza seminarskih radova naših kolega sa seminara održanih u Zagrebu i Splitu (Bjelovaru je pripala čast da bude treći domaćin filmskom seminaru.). Gledajući filmove svojih kolega i sami polako stvaramo planove o filmovima koje želimo snimiti.

Popodne - konačno - dogovor za snimanje naših pokušaja. Po vlastitom izboru podijelili smo se u dvije filmske ekipe: jednu za igrani, a drugu za dokumentarni film. Već idućeg dana trebalo je početi snimanje. Zato su ideje nastajale preko noći. Sutradan smo porazgovarali o njima, odabrali najpogodniju i najjednostavniju za realizaciju, iako smo tek kasnije shvatili da čak i naizgled banalna ideja može postati vrlo složena kad uzmemo kameru u ruke.

Ideja grupe za igrani film bila je snimiti film o komadu kruha iz školske blagovaonice koji, nesrećom, dospijeva na pod hodnika. Djeca nestašno igraju nogomet njime, on se kotrlja stepenicama i napokon završava u kanti za smeće. Ojađen neljudskim ponašanjem, oživljuje, izlazi iz kante, bježi iz škole i odlazi do kućice za ptice gdje ponovno postaje hranom.

No, ova priprosta fabulica postaje prava zavrzlama pod usijanim reflektorima. Sva sreća da smo imali odlične male glumce, učenike VI. razreda, koji su vrlo savjesno obavili posao statista, iako su prethodno pripremljeni samo s nekoliko rečenica. Njihov bučan izlazak iz razreda i odlazak u blagovaonicu bio je autentičan. Ondje biramo pogodne detalje za snimanje i kutove snimanja, ali moramo raditi brzo, jer odmor traje samo deset minuta, a djeca moraju na nastavu. Kad kruh umjesto u školskoj torbi završava na podu, imali smo priliku snimiti vrlo zanimljive subjektivne kadrove iz "*njegove perspektive*". Kruh je stalno u akciji, mijenja prostore, pa smo morali voditi računa i o logici filmskog kazivanja. Prava akcija počinje tek onda kad kruh oživljava i tresе čitavu kantu za smeće u obliku svemirca, te odjednom iskače iz nje i bježi iz škole. Sve bi dalje mirno teklo po scenariju, da se neočekivano, tko zna odakle, ispred škole nije našao neki pas koji započinje ludu trku za putujućim kruhom. Sva sreća da smo se u trenu snašli i snimili ove neočekivane kadrove.

Zahvaljujući ovom neplaniranom glumcu, dobili smo vrlo zanimljiv i duhovit materijal. Poslije jurnjave ostalo nam je taman još toliko snage da spasimo kruh od izgladnjelog psa i snimimo nekoliko završnih kadrova odlaska u kućicu za ptice.

Nakon gotovo dva dana snimanja, pregledali smo materijal i zadovoljno ustanovili da smo uspjeli ostvariti čak i više od očekivanog. Uza sav napor i poteškoće tijekom rada, mi učitelji zaista smo uživali, upoznavajući u praksi snimateljske tehnike, mogućnosti kamere, pronalazeći nove načine za realizaciju svojih ideja. Uz pomoć stručnog voditelja, montažera Milana Bukovca, uočili smo tijekom rada da ne smijemo vezati iste filmske planove, da moramo slijediti logiku priče, da ne smijemo prelaziti os snimanja (tzv. rampu), jer to uzrokuje nejasnoće glede prostora, a sve takve nesporazume inače otklanja detaljna knjiga snimanja.

Predzadnji dan rada bio je određen za vjerojatno najteži dio posla - filmsku montažu, kojom smo u snimljeni materijal morali unijeti logiku i red, ali se, nažalost, i rastati od nekih dragih kadrova koji nisu mogli ući u konačnu verziju. Montaža je bila duga i naporna, ali zaboravili smo sav umor kad smo završili montažu zvuka i otipkali završnu špicu. Radeći smo se zblížili, upoznali kameru, ali i sebe i svoje mogućnosti, te odlučili prenijeti sav svoj entuzijizam i na djecu.

Zadnjeg dana našeg druženja konačno smo na projekciji vidjeli dovršen rezultat našeg šestodnevnog rada. S velikim zanimanjem čekali smo film naših dokumentarista, koji nam je predstavio poznatog bjelovarskog ljubitelja folkloru, gospodina Marijana Jančija, i njegov gotovo zaboravljeni instrument - cimbalo.

Poslije analize naših uradaka, dr. Stjepko Težak i gospođa Vera Robić iz Hrvatskog filmskog saveza uručili su nam diplome o završenom seminaru.

Bila je ovo odlična i sadržajna priprema za XXXII. reviju. Nadamo se da ćemo u lipnju, obogaćeni ovim iskustvima, pokazati još uspješnija i bolja dječja filmska ostvarenja.

Davorka Bačeković
I. osnovna škola Bjelovar

3.3 SEMINAR ZA VODITELJE FILMSKIH I VIDEO DRUŽINA OSIJEK OD 27. LIPNJA DO 2. SRPNJA 1994.

- izvještaj polaznika seminara

DNEVNIK RADA

Ponedjeljak 8 sati. Osijek i Tvrđa blistaju visokim sunčanim sjajem. Dom tehnike pruža hladovinu svojih debelih zidova s pogledom na crkvu sv. Mihovila, na Dravu i Copacabanu.

Poslovično točna Vera Robić-Škarica, pozdravlja nas, želi nam uspjeh u ime organizatora Hrvatskog filmskog saveza. Dobivamo bogati radni materijal. Upoznaje nas s radom Saveza i revijama neprofесиjskog filma u Hrvatskoj i svijetu.

Pozdravlja nas domaćin Ladislav Keler, tajnik Zajednice tehničke kulture županije osječko-baranjske, nudeći nam vrlo poticajnu anketu i dozvolu za snimanje kamerom po Osijeku, a prosvjetni savjetnik Branko Hrpka zaželio nam je uspješan rad ispred Zavoda za školstvo.

Dr. Hrvoje Turković tumači nam osnovne pojmove filmskog jezika i upoznaje nas s temeljnom literaturom. Sedamnaest sudionika seminara u trenu se pretvara u prave učenike. Netko piše, netko promatra, uhodavamo se, sve slobodnije komentiramo, raspravljamo, prepoznajemo ulomke filmova. Dobna struktura je od 16 do 52 godine. Došli smo iz Gornjeg Miholjca, Magadenovca, Belišća, Valpova, Petrijevacca, Đakova, Čakovca, iz prognaničke srednje škole Beli Manastir koja radi u Mohaču, iz četiri osnovne škole iz Osijeka i dva člana iz Videokluba *Mursa*, Osijek.

Sretna sam što je pored mene na seminaru i moj učenik Zoran Bešlić, jer smo oboje bili sudionici XXXI. i XXXII. revije. Mi smo i glavni "krivci" za ovaj seminar. Prije dvije godine počela je radom Filmska družina *Mladost*, istoimene osiječke osnovne škole. Obnovili smo rad Videokluba *Mursa* i od ovog seminara očekujemo poticaj za stvaranje i rad novih filmskih i video družina.

"Sve je dozvoljeno u filmu, ali se moramo držati nekih pravila" - tvrdi dr. Turković. Slijede primjeri - ulomci iz filma *Praznik u Rimu*. Učimo uočiti na brojnim primjerima pojmove: prizor, kadar, off prostor, off zvuk, točka promatranja, šum, bijeli šum, montaža, elipsa, izbor likova, prepoznatljivost autora. Raspravljamo o ambijentalnoj atmosferi, kronološkom i meteorološkom vremenu, o odabiru detalja i kako otežati gledatelju primanje poruke, a da pri tome uživa i aktivira sve svoje intelektualne i kreativne potencijale. Slijede primjeri koji zaokupljaju našu pozornost jer im je cilj da nam pomognu u uočavanju informativne i sugestivne vrijednosti filma.

Gospodin Mato Kukuljica govri o vrstama filmova u dječjem filmskom stvaralaštvu. Nakon žive rasprave, slijede detaljna objašnjenja na primjeru dokumentarnog filma Obrada Gluščevića *Ljudi s Neretve*. Uočavamo sve više autentičnost kadra, jer se autor jednostavno igra filmskim mišljenjem gledatelja. Raspravljamo zašto autor odabire baš taj kadar, plan, glazbu, prirodno svjetlo, netaknutu prirodu, dok bageri svojim čeljustima zarivaju metalne zube u život koji umire uz škripu i tupi zvuk.

Impresivno. Šokirani, pričamo o ekološkom uništenju u svojim sredinama.

Komentiramo i dokazujemo tezu J.-L. Godarda da ne postoji granica između igranog i dokumentarnog filma.

Slijedi film Zorana Tadića *Druge* - primjer kako sabiti vrijeme od ustajanja do lijezanja.

Petar Krelja *Povratak* i birane dječje sudbine. Uočavamo krupne i detaljne planove, rešetke kao *lajt motiv*, učimo da ne zloupotrebjavamo kameru i da što manje interveniramo u prostoru.

Ante Babaja *Pravda* - primjer je kako podsvjesno, iracionalno prikazati slikom.

Slijede primjeri dječjeg stvaralaštva. Među filmovima je i igrani gilm *Moja Ivana* Zorana Bešlića, člana Videokluba *Mursa*. To je poetska slika posvećena mladima poginulim u domovinskom ratu. Zoran priča o svojim filmskim počecima i radu u filmskom i videoklubu. Govori o ekipi filma, glumcima, sponzorima, o radosti što je bio član žirija u Pagu i Bjelovaru.

Kao njegova voditeljica sretna sam i radujem se Zoranovom uspjehu. Zoran je svoje stresove, šokove od protjerivanja iz Petrovaradina, do prilagodbe u OŠ *Mladost*, od uplašenog, nesigurnog dječaka, baš snimajući i montirajući svoje filmove proigrao svoje strahove. Sav uzbuđen osvajanjem prve nagrade i čašću da kao član žirija i on sudjeluje u dodjeli nagrada, rekao mi je: "*Konačno sam siguran u sebe*".

To je radost i voditelja, jer, evo filmom se užasi rata, proživljeni stresovi, šokovi, dileme i strahovi mogu liječiti. Iza nas su brojni razgovori, poticanja, savjeti, zajedničke radosti stvaranja filma u svim etapama. Zoranu nije trebao liječnik, psihijatar, psiholog. On je primjerenim doziranjem rada, otkrivanjem kreativnih sposobnosti našao radost i sigurnost stvaranjem filmova.

Gospodin Juraj Lovrenčić upoznaje nas s osnovama snimateljske tehnike. Doznajemo da je snimateljska vještina zanat koji se uči od majstora. Uočavamo razlike između fotografije, filma i videa. Saznajemo o vrstama svjetla: prirodnom, umjetnom, parazitnom, ambijentalnom i kako ga rasporediti u kadru. Sve su to znanja koja će nam pomoći da naučimo "pisati" kamerom i koristiti sliku kao najjači argument.

Gledamo i komentiramo primjere polaznika seminara iz radionica u Zagrebu, Splitu i Bjelovaru, pripremajući se za vlastiti praktični rad koji ćemo snimiti uz pomoć neumornih i beskrajno strpljivih pomagača Milana Bukovca iz Hrvatskog filmskog saveza i Voje Devetaka iz FilMOTEKE Osijek.

OD IDEJE DO KNJIGE SNIMANJA

Prva grupa grupa sudionika seminara snimila je igrani film *OČI PUNE KRUHA*. Voditelj grupe bio je dr. Hrvoje Turković. Istaći ću komentare na analizi filma: Film je humorističan, želi razvedriti, šala s dobrom poantom, asocira na prognanike. Svi "glumci" uspješno su odglumili zadane uloge. Tehnički je dobro izveden, tonska podloga je odlična, a cijela grupa se pohvaljuje za uspješan timski rad.

Dokumentarni film *NA DAN SVETOG PETRA I PAVLA*, osmislio je i snimilo osam sudionika seminara. Voditelj je bio gospodin Juraj Lovrenčić. U grupi sam bila zadužena da vodim *skript*-dnevnik snimanja. Listajući brojne stranice prisjećam se detalja koji potvrđuju da smo svaku etapu u nastajanju filma radili s radošću, voljom i oduševljenjem. Evo dokaza.

Od obilja ideja što snimiti, izdvajam: Secesija u Osijeku, Kazalište u plamenu, Kugin spomenik, Tvrđa, Vrijeme je da se dogodi čovjek, Vožnja tramvajem od Višnjevca do Zelenog polja, Znameniti Osječani - Nobelovci, Crkva svetog Petra i Pavla...

Nakon rasprave i glasovanja pobijedila je sa 6 glasova ideja gospođe Jasminke Štefić: Crkva svetog Petra i Pavla.

U pripremi snimanja, trebalo je saznati mnoge podatke o crkvi i dobiti dozvolu za snimanje u njoj. Samo snimanje bilo je na crkveni god, blagdan sv. Petra i Pavla, pa smo snimali dio mise koju je predvodio biskup đakovačko-srijemske biskupije monsignor Ćiril Kos.

Slušamo upute o kameri, o stanju brojačnika, orijentaciji na kaseti, bilježenju svakog kadra. Tu je i dilema da li snimiti tonski kostur, tekst, pa onda sliku ili obrnuto? Trajanje filma? Pet, deset minuta? Hoćemo li imati dovoljno snimljenog materijala? Kako izvršiti njegovu selekciju?

Svjesni smo da će nam se brojne teme tijekom snimanja nametnuti. No, odlučili smo izbjegavati digresije, razvučenost i strogo paziti na sinhronizaciju.

Gospodin Juraj Lovrenčić nas hrabri: "*Ako i ne dobiješ ono što si zamislio, bit će za drugu prigodu.*"

Snimamo s terase Hotela Osijek, panoramski snimak na kojem dominira vertikalna crkve. Zvuk ne snimamo jer je promet intenzivan. Odlazimo i na terasu crvenog nebodera i snimamo crkvu u vertikali.

Pred crkvom snimamo portal, ukrase, kamenu rosetu, detalje kipova, lastavičja gnijezda i mnogobrojne ožiljke od granata. Odras crkve u staklu prozora susjedne zgrade i ulazak u njen interijer. Kružnim panoramiranjem snimamo freske pakla i raja i kolegicu Veru Jurić u molitvi, a tonski montiramo stihove njene pjesme o Baranji i njenoj umrloj baki. Snimke bombardiranja crkve pretopili smo sa snimkom gardista.

Montiramo, gledamo, ispravljamo nekoliko puta. Zadovoljni smo i reakcijama na naš rad: Potresne riječi gospođe Vere Jurić i dokumentarni snimci daju potpun doživljaj okrutnosti rata i rušilačke mržnje. Ranjena crkva, ranjeni ljudi, ali duh nije uništen. U snimcima crkve, njenog interijera i molitve, crkva postaje mjesto ohrabrenja i pruža nadu u povratak izgnanih na svoja ognjišta.

Visoko je ocjenjeno i zalaganje svakog člana, a posebno snimatelja gospodina Mladen Dizdara i gospođe Jasminke Štefić.

Ovim praktičnim radovima potvrđena je i uspješnost čitavog seminara, kojim se obitelj voditelja filmskih i video družina povećala za novih 17 članova, koji će od jeseni nastojati svoje

znanja prenijeti učenicima niza škola.

Durđica Berlančić, prof.

U ŠKOLI NAM TREBA I MEDIJSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Posljednjih desetljeća 20. stoljeća osnovna je škola u svijetu podvrgnuta temeljitom preispitivanju. Pratimo reorganizaciju cjelokupnog školskog sustava u pojedinim europskim zemljama ili pak unutarnju pretvorbu pojedinih dijelova školskog sustava.

Postoje i bogata iskustva djelovanja tzv. slobodnih škola, alternativnih škola u odnosu na državne, kao i rezultati istraživačkih projekata koji uključuju eksperimentalnu provjeru inovacija - od unutarnje organizacije do metodičkih modela za pojedina predmetna područja ili predmete.

Bez obzira na različitost pristupa reformama školskih sustava ili promjenama unutar njenih dijelova između rješenja u različitim zemljama ima podudarnosti, kako u shvaćanju uloge osnovne škole, tako i u načelno prihvaćenoj strategiji (strategijama) učenja.

Osnovna je škola prihvaćena kao "dio procesa doživotnog učenja u kojem dijete uči bez straha, u kojoj se uče tehnike učenja, te nastoji pobuditi zanimanje za samostalno i kritičko proučavanje svijeta oko sebe" (M. Matijević, *Neke tendencije u osnovnoj školi i obveznoj školi*, Institut za pedagoška istraživanja Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu i Katehetski salezijanski centar, Zagreb 1991.), a prihvaćene su nove strategije učenja u kojima je učenje i pamćenje informacija zamijenjeno inovacijskim učenjem koje se zasniva na prestrukturiranju, redefiniranju, transformaciji i anticipaciji.

U našoj je zemlji najavljena preobrazba školstva, koja se odnosi na promjene u cijelom školskom sustavu, a za osnovnu školu to znači skraćivanje osnovnog obrazovanja i produživanje obvezatnog (primarni stupanj do VI. razeda i sekundarni do IX. razreda).

Hrvatska je osnovna škola u razdoblju od 1990. do 1993. doživjela nekoliko promjena nastavnih planova i programa, a *Opća koncepcija odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj* najavljuje bit promjena u tome "...da se mlade odgaja i podučava za znanstveno-tehnološki razvoj, za demokratske društvene promjene, za razvoj nacionalne svijesti, te da se odgaja humane i slobodne osobe." (M. Šimeg, *Osnovna škola - devet godina*, Školske novine br. 37/1993.).

Za očekivati je, dakle, da promjene u osnovnoj školi donose promjene i u unutarnjoj organizaciji, u planiranju i programiranju i da sve promjene budu utemeljene na znanstvenim osnovama.

U ovoj školskoj godini u osnovnim se školama ostvaruje Okvirni nastavni plan i program za osnovne škole u Republici Hrvatskoj (1993.-1994.) kojeg valja prihvatiti kao privremeni, a na

njegovu privremenost upućuje indirektno i objašnjenje Programa.

Primjenjuje se, dakle, u osnovi Nastavni plan iz 1991. godine, s većim ili manjim promjenama koje su unijete u programe pojedinih predmeta. Izmjene su bitne u predmetu hrvatskog jezika - od naznačene svrhe i ciljeva, do strukture sadržaja i sadržaja samih. U strukturi nastavnih cjelina hrvatskog jezika učinjene su promjene u rasporedu sadržaja i u unošenju novih dionica u pojedine sadržaje. Tri su sadržajne cjeline sa slijedećim dionicama:

1. Sadržaji nastave jezika (gramatika, pragovor, pravopis);
2. Sadržaji nastave književnosti, filmske i televizijske kulture:
 - izbor tekstova, filmova;
 - književnoteorijsko nazivlje i filmsko nazivlje;
 - školska knjižnica;
3. Usmeno i pismeno izražavanje (govorenje, čitanje i pisanje, teme, komunikacijski postupci).

Sadržaji književnosti i filmski sadržaji pretpostavljaju obrazovanog i metodički kompetentnog učitelja, jer upute za učitelja tek propisuju sadržaje, odnosno normiraju - primjerice broj pročitanih djela iz lektire, broj filmova, školskih zadaća - a razine interpretacije književnومjetničkih tekstova i filmova ostavljene su slobodnoj prosudbi učitelja. Književnoteorijsko i filmsko nazivlje, taksativno pobrojano za svaki razred s naznačenom razinom (prepoznavanja, imenovanja, definiranja), ne upućuje na afirmaciju komunikacijskog modela u nastavi književnosti i filmske umjetnosti, iako bi se iz programske odrednice "*komunikacijski postupci*" (od I. do IV. razreda) moglo naslutiti da se komunikacijski model pretpostavlja.

Suvremena metodika nastave filma, metodička disciplina utemeljena na teoriji međupredmetnih veza, utvrđuje kao jedan od bitnih odgojno-obrazovnih zadataka nastave filma - osposobljavanje učenika za uspješnu komunikaciju s medijima ozvučene pokretne slike (film, televizija, video).

Utemeljitelj suvremene metodike nastave filma taj zadatak definira i objašnjava kao: "*filmskokomunikacijski postupak, proces osposobljavanja za primanje i - eventualno - odašiljanje poruke filmom*" (Stjepko Težak, *Metodika nastave filma*, Školska knjiga, Zagreb 1990.).

Cjelokupni estetski odgoj i obrazovanje nemoguće je ostvariti bez uvažavanja učenikove osobnosti, pristupa učenicima kao ličnostima, aktivnim i kreativnim koje se međusobno razlikuju i imaju pravo na svoje osobne sudove, mogu birati i vrednovati književni tekst, film, strip, televizijsku emisiju...ali ih valja osposobiti za komunikaciju s tekstom, odnosno drugim medijima.

To bi trebalo uvažavati u budućem programskom osmišljavanju predmeta hrvatskog jezika, kako u formulacijama svrhe i ciljeva nastavnog predmeta, tako i u programsko-sadržajnoj strukturi. Odabir svih programskih sadržaja i njihova didaktičko-metodička transformacija za svaki razred moraju imati razvojno-psihologijsko utemeljenje.

U školi emancipacijskog odgoja to znači i uvažavanje učenikovih interesa, a to znači, ako zadržimo dosadašnju programsko-sadržajnu strukturu predmeta hrvatskog jezika, značajno mjesto

valja dati i medijskom odgoju i obrazovanju. Terminološki to može biti sporno - da li medijski odgoj i obrazovanje, kao u nekim europskim zemljama, ili intermedijski - no, nazivlje programskih sadržaja nije ključno pitanje. Meritorno je pitanje - osposobiti učenike i za komunikaciju s filmom, televizijskim emisijama, stripom...za koje oni iskazuju značajni interes u slobodnom vremenu. Kako komunikacija nije samo proces primanja poruke, već i njenog odašiljanja, ne može se u programima zanemariti poticanje dječjeg stvaralaštva - ne samo literarnog, već i filmskog (video) stvaralaštva, stvaralaštva u području devete umjetnosti (stripa), a sve na osnovama teorije međupredmetnih veza.

I u nekim europskim zemljama medijski je odgoj uključen u nastavni predmet materinskog jezika. Primjerice, u austrijskim osnovnim školama medijski je odgoj uključen u predmet njemačkog jezika, a obuhvaća film, televiziju, radio, kazalište, novine i strip. U švedskoj osnovnoj školi medijski je odgoj uključen u predmet švedskog jezika i obuhvaća sadržaje vezane uz radio, TV, film i novine.

Želimo li pak doista i sami u našu suvremenu školu unijeti i naše nacionalne specifičnosti, uvažavajući i tradicije hrvatskog školstva, ne možemo zaobići ni dječje filmsko (i video) stvaralaštvo.

U gotovo četrdesetljetnom razdoblju, koliko se u hrvatskoj potiče, razvija i osmišljeno prati dječje filmsko stvaralaštvo, nastalo je veliko bogatstvo pokretnih slika, koje je za širu gledateljsku javnost, pa i pedagošku, poprilično anonimno.

I to obvezuje autore budućih programa da unutar medijskog (intermedijskog) odgoja i obrazovanja osmisle kako ostvariti komunikaciju na relacijama: učenik/gledatelj pokretne slike, odnosno učenik-stvaralac/odašiljatelj poruke. Dosegnuti rezultati dječjeg filmskog stvaralaštva u Hrvatskoj, najviša europska priznanja za dječja filmska ostvarenja i priznanja iz svijeta, a naročito iskazani interes mladih za film/video obvezuju kreatore školskih programa (i nastavnike koji te programe izvode). Gledateljska kultura mladih ne može biti u podređenom položaju u odnosu na njihovu čitateljsku kulturu. Obje su bitne zbog estetskog senzibiliteta suvremenog djeteta i obje bi se trebale stjecati u školi. Osnove čitateljske i gledateljske kulture učenici stječu u dvosmjernoj komunikaciji s tekstom, književnim i neknjiževnim, sa stripom, filmom, televizijskim emisijama, učeći i njihov specifični jezik, jer poznavanje jezika osnovni je preduvjet komunikacije.

Za ostvarivanje takvog književnog i medijskog odgoja i obrazovanja školski programi ne moraju sve "propisivati i popisivati", ali kvalifikacije i kompetencije učitelja (lingvističke, komunikološke, literarne, filmske, filmološke, likovne, metodičke) morale bi biti naznačene za svaki razred.

Isto bi tako program hrvatskog jezika na osnovi definiranih ciljeva nastavnog predmeta morao utvrditi metodičku koncepciju - metodički model.

Nema razloga da to ne bude komunikacijski model, ne samo zbog njegove "modernosti" i afirmacije u europskim osnovnoškolskim programima, već zbog potrebe odgoja djeteta koje će živjeti u svijetu audiovizualnih i elektronskih medija. Zadatak je medijskog odgoja da mlade gledatelje/čitatelje uvodi u taj svijet, otkrivajući im ga ne samo za primanje i razumijevanje poruka, već uvodeći ih u vlastite stvaralačke pokušaje. Time, uz povezivanje doživljaja i

izražavanja (impresije i ekspresije), ulazimo i u područje estetskog odgoja i obrazovanja koje je danas nezamislivo bez ulaženja u estetiku audiovizualnih medija.

dr. Mira Kermek-Sredanović

4. IZDAVAČKADJELATNOST

4.1 BULLETIN HVATSKOG FILMSKOG SAVEZA

Hrvatski filmski savez drugu godinu za redom izdaje glasilo koje nastavlja dugogodišnju praksu Saveza u informiranju svojih članova i javnosti o kretanjima u području neprofesijskog filma i kinematografije.

"Bulletin" izlazi svaka tri mjeseca, a namjera je uredništva da sadržajem obuhvati suvremenu medijsku kulturu i stvaralaštvo u području audiovizualnih medija, bez obzira da li se ono manifestira u institucionalnim oblicima klasičnog kinoamaterizma ili u drugim oblicima stvaralačkog pristupa mediju u području različitih umjetnosti (posebno glazbene i likovne), pa i znanosti.

U okviru ovog nastojanja formirana su tri sadržajna područja glasila:

a/ redovne informacije vezane uz ustrojstvo neprofesijskog filma i kinematografije, kao i informacije o zajedničkim aktivnostima na tome području u Hrvatskoj i u svijetu;

b/ sadržaji vezani uz dječje filmsko stvaralaštvo (multumedijski i intermedijijski odgoj i obrazovanje u hrvatskom školskom sustavu, kao i multumedijska praksa i njene manifestacije u umjetničkim školama i akademijama);

c/ audiovizualno stvaralaštvo izvan institucionalnih profesionalnih oblika, promatrano s filmskog i šireg kulturološkog stajališta.

4.2 OSTALA IZDANJA

Uz stalno glasilo, Hrvatski filmski savez izdaje kataloge pojedinih filmskih revija (dječjeg stvaralaštva i stvaralaštva odraslih) s filmografskim podacima o filmskim i video radovima, te povremeno monografije posvećene pojedinim oblicima neprofesijskog filmskog stvaralaštva. Jedna od takvih monografije je Filmska i video zbirka Hrvatskog filmskog saveza (1954. -1993.), koja svojim sadržajem u stvari predstavlja filmografiju hrvatskog neprofesijskog filma.

Sadržaj ove monografije i razloge njena izlaženja pojašnjava osvrt dr. Mire Kermek Sredanović:

Autor publikacije Filmska i video zbirka Hrvatskog filmskog saveza upozorava na relevantne probleme svake djelatnosti koja se odvija izvan profesionalnih organizacija, a to su - valorizacija i čuvanje nastalih djela, ističući specifičnosti tih problema u filmskoj umjetnosti:

"U filmskoj umjetnosti zbog specifičnog načina nastajanja, reprodukcije i složenih uvjeta potrebnih za čuvanje filma ovaj problem je teži nego u drugim djelatnostima. Stoga je i visok stupanj gubitka nastalih filmova, koji su ili izgubljeni ili oštećeni, pa neko povjesničari filma s pravom govore o krhkoj umjetnosti filma", bilježi Vjekoslav Majcen, naglašavajući pritom zaslugu Hrvatskog filmskog saveza što je posvećivao sustavnu brigu stavljanju arhiva neprofesionalnog filma.

Zahvaljujući takvoj brizi prikupljeni su filmovi nastali u počecima kinoamaterizma u Hrvatskoj, sačuvana su značajna djela hrvatskog alternativnog filma, filmski opusi značajnih kinoamatera, dječja filmska ostvarenja, a iz najnovijeg razdoblja filmska i video dokumentacija neprofesijskih filmskih autora s ratišta ili njihove blizine u Hrvatskoj.

Obradom Fonda koji se nalazi u Hrvatskom filmskom savezu, a obuhvaća najveći dio sačuvanih djela hrvatske neprofesijske kinematografije iz razdoblja 1956. do 1993. godine, autor kataloga Vjekoslav Majcen učinio je ogroman posao, koristan i stručan, te je katalogom učinio dostupnim uvid u hrvatski amaterski film.

Ukupno je obrađeno 570 naslova (305 autorskih radova, 199 dječjih filmskih ostvarenja, 15 filmova stranih autora pohranjenih u Zburci, te 51 naslov video i filmskih snimaka različitih izvora koji predstavljaju dokumentaciju o radu Hrvatskog filmskog saveza).

U Zbirci se nalaze i filmovi nastali izvan klasične kinematografske organizacije (primjerice radovi studenata ADU, koji su ponikli iz konoamaterske organizacije, ili članova Studija ZNG).

Osnovno polazište kod uvrštavanja ovih naslova u Zbirku bilo je da se radi o filmovima koji su nastali izvan okvira profesionalne kinematografije, pa ih se objektivno može smatrati dijelom korpusa neprofesionalne kinematografije.

Publikacija Vjekoslava Majcena mogla bi se imenovati katalogom, jer sadrži:

- katalog filmova i video radova neprofesijskih filmskih autora,
 - katalog dječjeg filmskog i video stvaralaštva,
 - katalog filmske i video dokumentacije,
 - katalog filmske i video dokumentacije,
 - katalog stranog amaterskog filma,
- te kazala filmova, osoba, filmskih klubova i producenata.

Filmografski opis građe izveden je primjenom ISBD standarda za neknjižnu građu.

Dva uvodna poglavlja - Hrvatska neprofesionalna kinematografija i Filmska i video zbirka Hrvatskog filmskog saveza - nadilaze katalošku vrijednost publikacije i zaslužuju pozornost čitatelja, odnosno korisnika Zbirke bez obzira s kojeg gledišta ili s kojom namjerom joj pristupili.

Vrijednost je ove publikacije što će njeni čitatelji/korisnici biti vrlo različiti - od povjesničara filma koji iskazuju znanstveni interes za neprofesijski film do bivših i sadašnjih članova kinoklubova, te studenata ADU i Filozofskih fakulteta koji će se u filmskom i videofondu Hrvatskog filmskog

saveza lako snalaziti i odabirati dio fonda u skladu sa svojim interesima i potrebama.

Autor je Kataloga svaki naslov s filmografskim opisom, te signaturom pomoću koje se film pronalazi u Zbirci popratio i kratkim opisom sadržaja filmskog ili video ostvarenja. Opis sadržaja daje informacije o slikovnom događaju te naznačuje ili ukazuje na ideju filma ili njegove strukturalne elemente.

Karakter takvih opisa, upozorava i autor, različit je ovisno o žanrovskim osobitostima filmskog ili video ostvarenja, kao i o dobi autora ("odrasli" kinoamateri, dječje stvaralaštvo).

Bogata Zbirka Hrvatskog filmskog saveza te će ovim Katalogom postati u pravom smislu dostupna široj javnosti. Koliko je Hrvatski filmski savez zaslužan što je takva Zbirka uopće ostvarena (ustanovljena), toliko je autor zaslužan što će Katalogom ona doista postati dostupna svima koji iskazuju interes za neprofesionalni hrvatski film, bio to znanstveni, edukacijski ili neki drugi interes.

Mira Kermek

Programom izdavačke djelatnosti za 1995. godinu, Hrvatski filmski savez planira izdavanje još tri nove publikacije.

Dr. Hrvoje Turković priprema priručnik pod naslovom "Uvod u film", koji je namijenjen članovima i voditeljima filmskih i video društava. Ideja za izdavanje ovakve publikacije javila se tijekom održavanja seminara za voditelje filmskih klubova, a priručnik bi svojim sadržajem trebao pružiti filmskim stvaraocima mogućnost upotpunjavanja i sistematiziranja znanja stečenih na tim seminarima.

Osim ovog priručnika, Mirko Lauš priprema za tisak monografiju o Kinoklubu *Slavica*, a novi projekt je priprema monografije Ede Lukmana o ŠAF-u Čakovec, koji bi ujedno trebao biti i priručnik za upoznavanje svijeta animacije i pomoć onima koji započinju rad s dječjim filmskim grupama za animirani film.

5. FILMSKI I VIDEO ARHIV HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA

Hrvatski filmski savez od 1973. godine sustavno prikuplja najznačajnija filmska i video ostvarenja hrvatskog neprofesijskog filma. Na taj način sačuvana su najznačajniji filmovi i video radovi neprofesijskih filmskih i video autora od 1928. godine do danas.

Svake godine programom rada planira se presnimavanje dijela filmskih i video radova sa substandardnih filmskih formata na 16 mm filmsku vrpcu ili na VHS, radi trajne zaštite ovih djela i omogućavanje njihove prezentacije u Hrvatskoj i u inozemstvu.

5.1 PRESNIMCI FILMSKIH I VIDEO RADOVA U HRVATSKOM FILMSKOM SAVEZU 1994. GODINE

Tijekom 1994. Hrvatski filmski savez nastavio je popunjavati filmsku i video zbirku novim naslovima. Zbog nedostatka sredstava, ove godine nisu mogle biti napravljene nove filmske kopije, ali je zato na video vrpcu presnimljeno 140 naslova filmskih i video radova:

A BOO / Gabriela Polak. - VHS;

A.D.A.M. / Rade Dragojević. - SVHS;

ALEKSANDRA / Lidija Ikica. - 16 mm;

AUDICIJA / Škola crtanog filma Pag, S8;

AWEKENING / Slobodan Jokić, Sandra Sterle. - U-matic;

BUĐENJE / Vlado Zrnić. - S-VHS;

BUM / Josip Jelžovita. - VHS;

CIRCLE / Vedran Oberan. - VHS

CIRKUS / ŠAF, Čakovec. - 16 mm;

COLORS / Predrag Zima. - VHS;

ČEKANJE / Marina Habijanec. - VHS;

ČIK POGODI / Robert Knjaz. - VHS;

ČISTINE / Renata Ruić. - 16 mm;

ČUVARI TUGE / Sanjan Oštro. - VHS;

DUŠA / Damir Čučić. - VHS

DVOJICA NA ULICI / Sanjan Oštro. - VHS;

EKO-ZOV / Maja Zegnal. - VHS;

ENERGY OF TAPE / Milan Bukovac. - SVHS;

EPP / Željko Konatić. - VHS

EUROPE / Ismir Hadžić. - SVHS;

FLORA I FAUNA / Damir Čučić. - VHS;

FOREVER JOUNG / Slaven Relja. - 16 mm;

FOTOPORTRET NO 1 / Mario Lovnički. - VHS;

FOTOPORTRET NO 2 / Mario Lovnički. - VHS;

GDJE JE MAGDALENA KAZIMIROVIĆ / Zdravko Mustać. - 16 mm;

GERONIMO JE MRTAV / Boris Poljak. - 16 mm;

GUTLJAJI / Vesna Srnić. - VHS;

HAPPENING / Predrag Zima. - VHS;

HEADACHE / Milan Bukovac. - SVHS;

HRVATSKO SUNCE / Mario Lovnički. - VHS;

I MI POSTOJIMO / Henelore Šivalec, Marina Habijanec. - VHS;

IGRA RUKU I PRIRODE / KK II. osnovne škole, Bjelovar. - VHS;

IN THE COLOUR BOX / Vladislav Knežević. - 16 mm;

INTROSPEKCIJA / Radoslav Pivac. - 16 mm;

IZADI IZ MENE / Damir Čučić. - VHS;

IZREKA / KK OŠ, Bjelovar. - VHS;

JAJE MALE BALERINE / Vanima, Varaždin. - S8;
 JOOJ / Josip Jelžovita. - VHS;
 JOŠKOV POUČAK / Vanima, Varaždin. - S8;
 JURSKI PARK 2 / Željko Majnarić. - VHS;

KADAR / ŠAF, Čakovec. - 16 mm;
 KARAOKE / Tomislav Šprajc. - VHS
 KONCERT / Mladenko Krstanović. - VHS;
 KOSTELJINA/ VS OŠ Jnka Leskovara, Pregada. - VHS;
 KOTAČ / Željko Majnarić. - VHS;
 KRISTINA II. / Branko Karabatić. - 16 mm;
 KRUH NAŠ SVAGDAŠNJI / Maja Zegnal. - VHS;

LACRIMOSA / Sanjan Oštro. - SVHS;
 LOVE EXPERIENCE / Dosen Štambuk. - S8;

LJUBAV / Damir Čučić. - VHS;

MAJA II. / Biljana Čakić. - SVHS;
 MELODIJA LIPE / Sanjan Oštro. - VHS;
 MILICIJA TRENIRA SKUPOČU / Velimir Grgić. - VHS;
 MIROLJUBIVA PRIČA / ŠAF, Čakovec. - 16 mm;
 MISLILAC / Željko Konatić. - VHS;
 MISS / Karolina Pavić. - VHS
 MOJ MALI VARAŽDIN U "GREC" TEHNICI / Vanima, Varaždin. - S8;
 MOJA IVANA / Videoklub Mursa, Osijek. - VHS;
 MOLITVA / Žarko Batinović. - S8;
 MREŽA / Viktor Gonzi. - 16 mm;
 MRTVA PRIRODA / Damir Čučić. - VHS;
 MUSIC SHOW / Henelore Šivalec. - VHS;

NA VRBI SVIRALA / KVIK Iskra, Berlin. - VHS;
 NE DAJ MI VIDJETI / Karolina Pavić, Barbara Antić. - VHS;
 NEBO 42 / Sanjan Oštro. - SVHS;
 NEDOSTIŽNO VRIJEME / Vanima, Varaždin. - S8;
 NEMA VEZE ŠTO SAM ZADNJI / Ismir Hadžić. - SVHS;
 NEOBIČNO PUTOVANJE / ŠAF, Čakovec. - 16 mm;
 NIKOTIN / Stjepan Herceg. - VHS;
 NOAH AND CEREMONIES ON THE WATER / Slobodan Jokić. - U-matic;
 NOMINATIV - PREZERVATIV - DATIV / Robert Knjaz. - VHS;

OBRATNICA / Vlado Zrnić. - SVHS;
 OKTOBAR NA JADRANU / Viktor Gonzi. - 16 mm;
 ONI DOLAZE / Milivoj Labudić. - VHS;
 OPREZ / Željko Jurilj. - VHS;
 OSIJEK, PETAK 13 / Ivan Faktor. - VHS;

OSVETA / Željko Jurilj. - VHS;

OVDJE SMO POSVE SAMI / Petar Fradelić. - S8;

OVISNOST / Damir Čučić. - VHS;

PARNI VALJAK / Marina Habianec. - VHS;

PERPETUUM MOBILE / Igor Kuduz. - SVHS;

PIONIRI MALENI / Robert Knjaz. - VHS;

PLAKALI MI / Boris Drnjević. - VHS;

POČETAK KRAJA / Velimir Grgić. - VHS;

POD PRISMOTROM / Damir Čučić. - VHS;

POSLEDNJI RAJ / Viktor Gonzi. - 16 mm;

POSSEGA BY MINUTE / Predrag Zima. - VHS

POŽEŠKI GRAFITI / Vjeran Blašković. - VHS;

PRAVI POGLED / Tomica Horvat. - VHS;

PRIJATELJSTVO / Marina Habianec. - VHS;

PROLAZNIK / Tomica Horvat. - SVHS;

PROŠLO SVRŠENO VRIJEME / Dragan Šunjo. - VHS;

PUNO, PUNO MRTVIJA PRIRODA / Damir Čučić. - VHS;

RIBARENJE / Dražen Vodopija. - VHS

RUKE - RANKO MARINKOVIĆ / Dragan Šunjo. - VHS;

SLAVONSKA RAPSODIJA / Željko Lukić, Dušan Mirković. - VHS;

SLIJA NA SLIJU / Ismir Hadžić. - VHS;

SLOVA / Željko Majnarić. - VHS;

SMETNJE / Tajana Tikulin. - VHS

SNAGA VOLJE / Milivoj Labudić. - VHS;

START (THE END) / Biljana Čakić, Nebojša Slijepčević. - VHS;

STO DVADESET TREĆA BRIGADA (123. BRIGADA) / Mladenko Krstanović. - SVHS;

STRAH OD PRIJELAZA / Damir Čučić. - VHS;

SUBOTNJIM JUTROM / Rade Dragojević. - 16 mm;

Š KAO KIŠA / Vanima, Varaždin. - S8;

ŠETALICA / Mario Lovnički. - VHS;

ŠEZDESET SEKUNDI (60 SEKUNDI) / Tomislava Vareš. - SVHS;

T.R.I.P. / Damir Čučić. - VHS;

TEKNO BY MAX / Mario Alojzije Lubina. - VHS;

TEST TONE / Davor Mezak. - SVHS;

TEST OF INFINITIVE DREAM / Vladislav Knežević. - U-matic;

THE WORLD OF COCA-COLA / Alan Bahorić. - VHS

THE SHOW MUST GO ON / Mladenko Krstanović. - VHS;

THICKENS / Vjeran Blašković. - VHS;

TKO ĆE U ŠKOLU / KVIT Iskra, Berlin. - VHS;

TO SMO MI / Željko Konatić. - VHS;

TOUCH / Milan Bukovac. - 16 mm;

TRI CIJELA, ŠEZDESET ŠEST POSTO (3.66%) / Predrag Zima. - VHS;

U ZDVOJ, U ZDVOJ / Vanima, Varaždin. - S8;

U ZALJEVIMA DREVNOM VRSARA / Viktor Gonzi. - 16 mm;

UM IZNAD MATERIJE / Renato Došić. - SVHS;

UMJETNIK NA FRONTI / Robert Knjaz. - VHS;

UNTITLED / Simon Bogojević-Narath. - SVHS;

USTA PUNA VODE / Žarko Batinović. - 16 mm;

UTOČIŠTE / Petar Fradelić. - S8;

UVIJEK ME UHVATE / Milan Rališ. - VHS

VIDEO PICTURE POSTCARD / Vjeran Blašković. - VHS;

VIOLINA / KK I. osnovne škole, Bjelovar. - VHS;

VOĐA NAVALE / Robert Knjaz. - VHS;

VRIJEME RATA / Mladenko Krstanović. - SVHS;

VRTOVI MEDITERANA / Viktor Gonzi. - 16 mm;

WALK / Drago Doppler. - 16 mm;

WF / Robert Knjaz. - VHS;

WHAT A WONDRFUL WORLD / GFR Film-video, Požega, VHS;

ZAGREB UJUTRO / Alan Bahorić. - VHS;

ZAPPING / Milan Bukovac. - SVHS;

ZOVEM SE FILM / Zdravko Mustać. - S8;

ZRCALO / Luka Bezić. - S8;

ZYKLUS / Natan Grozay. - SVHS;

ŽIVOT / Damir Lujanac. - VHS

Osim ovih presnimljenih radova, upravo se u laboratoriju Jadran filma vrši kopiranje filmova KK Split, koji zbog neredovitog pristizanja sredstava nisu kopirani u 1994. godini.

6. MEĐUNARODNA SURADNJA

- 6.1 Slijedeći tradicije moderne umjetnosti poznate škole za arhitekturu i oblikovanje, Međunarodni video festival Bauhaus Dessau pripremio je program filmova filmskih i video autora zemalja Istočne Europe, koji bi trebao dokumentirati suvremena društvena i politička kretanja prema europskoj integraciji i stanja duha zatečenog u tim promjenama i izraženog audiovizualnim medijima.

U programu sastavljenom od pedesetak filmskih i video ostvarenja autora iz niza zemalja nalaza se i djela hrvatskih autora:

UNTITLED / S. Bogojević Narath, 1992.,

ENERGY OF TAPE / M. Bukovac, 1992.,

SEĐAMDESET SEKUNDI / T. Miletić, 1993. i

PERPETUUM MOBILE / I. Kuduz, 1991.

U Suradnji s Goethe institutom u Zagrebu Multimedijalni centar Sveučilišta u Zagrebu prikazao je u mjesecu ožujku ovaj zanimljiv izbor filmova, koji odražava suvremena preispitivanja i traženja mogućnosti otvaranja komunikacije između sjećanja na prošlost i građenja novog pogleda na svijet, svladavanja nesigurnosti u predstavljanju nepoznatog i utvrđivanja točaka odnosa u otvaranju procesa govorenja i dijaloga.

6.2 KK Split predstavio se češkim kinoamaterima 24. i 25. lipnja u Mohelnicama na godišnjoj smotri neprofesionalnog filma Republike Češke (IV. Czech national contest of amateur films and videoprograme) s 30 minutnim programom filmova svojih članova. Program će na smotri predstaviti član KK Split Žarko Batinović.

Ovo je treća godina za redom kako se hrvatski neprofesionalni autori predstavljaju češkoj publici na njihovoj godišnjoj reviji neprofesijskog filma i videa, a za uzvrat češki kinoamateri s programom svojih filmova gostuju na Reviji hrvatskog neprofesionalnog filma i videa.

Domaćin uzvratnog gostovanja čeških kinoamatera bio je KK Split na 26. reviji hrvatskog neprofesionalnog filmskog i video stvaralaštva Split '94.

6.3 Na međunarodnom festivalu UNICA 94 Hrvatsku su predstavljali nagrađeni filmovi s godišnjih filmskih revija hrvatskog neprofesionalnog filma i Hrvatske revije jednominutnog filma. Na osnovi ovih kriterija u nacionalnu selekciju ušli su filmovi:

1. *SNAGA VOLJE* / Milivoj Labudić, COOO djece i omladine Dubrava;

2. *ZAPPING* / Milan Bukovac, Autorski studio Zagreb;

3. *ZAGREB UJUTRO* / Alan Bahorić, KK Zagreb;

4. *CIRKUS* / ŠAF Čakovec;

5. *MOJ MALI VARAŽDIN U "GREC" TEHNICI* / Vanima, Varaždin;

6. *START* / Biljana Čakić i Nebojša, Suncokret Video Workshop (jednominutni film).

6.4 DANI AUSTRIJSKOG FILMA
FILM FEST WELS '94

U Austriji se niz godina održava središnja filmska smotra nacionalnog filma Dani austrijskog filma (Oesterreichischen Film Tage - ili kraćim nazivom FILM FEST WELS), filmska manifestacija koncepcijom vrlo slična našim Danima hrvatskog filma.

Uz nacionalnu produkciju, (koja obuhvaća i predstavljanje radova studenata filmske akademije), Dani austrijskog filma obuhvaćaju pregled europskog filma jer u programu pod nazivom Partnerpraesentation predstavljaju izbor filmova europskih kinematografija, omogućavajući usporedbu nacionalne s europskom filmskom produkcijom.

Tako su u svojevrsnom suprotstavljanju ove godine uz radove bečke filmske akademije, prikazani radovi Visoke filmske škole iz Muenchena, uz austrijske kratke filmove, izbor europskog kratkog

filma, a uz austrijsku avangardu, izbor hrvatske filmske avangarde. Izbor filmova i predstavljanje hrvatske avangarde povjereno je Ivanu Ladislavu Galeti, kojega festivalski katalog predstavlja kao "vodećeg europskog post-konstruktivistu".

U osvrtu na hrvatsku avangardu, pod naslovom "Die kroatische Film -avantgarde hat Tradition", između ostalog se navodi da se hrvatski avangardni film javlja 50-ih godina kada je u Kino klubu Zagreb formirana grupa autora, od kojih se poimence navode Mihovil Pansini, Tomislav Gotovac i Vladimir Petek.

Ladislav Galeta predstavio je austrijskoj publici izbor filmova pod naslovom "*Le Corps*" koji obuhvaća razdoblje od 1958. do 1992. godine, a tematski je vezan uz ljudsko tijelo u djelima filmskih autora.

Program je bio sastavljen od slijedećih naslova:

Siesta, Mihovil Pansini, 1958.,

Plavi jahač, Tomislav Gotovac, 1964.,

Tijelo, Ante Babaja, 1965.,

Koreografija za kameru i plesače, Krešo Golik, 1968.,

Dva vremena u jednom prostoru, Ladislav Galeta, 1976./1979.,

Satiemania, Zdenko Gašparović, 1978. i 8

Grad u sivom, Ivan Martinac, 1992.

6.5 OLIMPIJADA ANIMACIJE

Predstavnici Hrvatske, voditelj ŠAF-a Edo Lukman i dvoje djece iz istog kluba boravili su u Norveškoj, u Lillenhammeru, uoči Zimskih olimpijskih igara.

Pod pokroviteljstvom ASIFA-e održane su četiri filmske radionice i ostvaren projekt u kojem su sudjelovala djeca iz šesnaest zemalja svijeta, a uključivao je 16 animiranih minijatura koje su ostvarene prije odlaska u Norvešku, te četiri radionička ostvarenja koja su djeca izradila u Lillenhammeru.

U radioničkoj grupi koju je vodio Edo Lukman radila su djeca iz Japana, Grčke, Austrije i djeca domaćina, mali Norvežani, te naše dvoje djece iz Hrvatske.

Ovom prilikom tek nekoliko komplimenata našoj djeci, koji nisu ni kurtoazne naravi, ni samohvala za djecu jer su naša, već potreba da se spomene ono što su domaćini izrekli i uočili na račun malih Hrvata.

Naši su osnovnoškolci, Lidija Vrbanec (13 godina) i Lovro Slugan (14 godina), izvrsno komunicirali u toj poliglotskoj dječjoj skupini, zahvaljujući poznavanju engleskog jezika, a Lidija je postala prava meta za TV-ekipe zahvaljujući svojoj neposrednosti, ali i umijeću suverenog komuniciranja. U radioničkoj pak grupi, kaže voditelj, naši su mu osnovnoškolci bili desna ruka, asistenti na koje se mogao osloniti, naročito za snimateljski rad.

Komplimenti domaćina upućivani su roditeljima, ali i hrvatskoj školi i ŠAF-u.

Što da i to ne spomenemo i zabilježimo - ugodno je čuti i zbog naše djece i naše škole i dječjeg filmskog amaterizma.

- 6.6 Na poziv Klaudiusza Kasprzaka, direktora Ogólnopolskiego festiwalu filmow amatorskich pol-8, sudjelovat će Vanima iz Varaždina s izborom svojih filmova na tome festivalu koji se od 23. do 25. rujna održava u gradu Polanica Zdroj u Poljskoj.
- 6.7 Krajem lipnja gost Škole animiranog filma u Čakovcu bio je David Ehrlich, američki animator i voditelj dječjih radionica za animirani film. S malim majstorima animacije Ede Lukmana, gost iz SAD-a realizirao je projekt dječjeg crtanog filma za američku dječju satelitsku televiziju "Nickelodeon".

Prilikom boravka u Čakovcu, David Ehrlich je novinaru Večernjeg lista izrekao pohvalu na račun Ede Lukmana:

2

"Edo Lukman, voditelj dječje Škole animiranog filma iz Čakovca, najveći je učitelj animacije za kojeg znam. Sposoban je za samo pet dana napraviti poluprofesionalni animirani film s grupom 10-godišnjaka, a sve uz minimalnu poduku i tek pokoji savjet."

(Prema Večernjem listu od 27. 06. 1994. str. 14)

David Ehrlich sudjelovao je prije dolaska u Čakovec na Svjetskom festivalu animiranog filma u Zagrebu, a bio je i gost XXXII. revije dječjeg filmskog i video stvaralaštva u Bjelovaru.

- 6.8 Organizacija ArtsLink (U.S.A.) dodijelila je 1993. godine dvadeset stipendija umjetnicima, povjesničarima umjetnosti i managerima umjetnosti iz zemalja bivše Istočne Europe, od Litve i Rusije do Hrvatske, Slovenije i drugih.

Jedan od dobitnika ove stipendije bio je hrvatski filmski redatelj Tomislav Gotovac, koji je boravio u New Yorku četiri mjeseca tijekom kojih je priredio izložbu-instalaciju "*Point Blank*" i pet performancea u Franklin Furnace Archive Inc., te održao niz predavanja u njujorškim visokim školama.

Nakon povratka iz SAD-a, Tomislav Gotovac je u Muzeju suvremene umjetnosti u Zagrebu održao predavanje s performansama i projekcijom dijapozitiva pod nazivom *MANHATTAN, ZIMA 1993./1994.*

U ostvarenju programskih sadržaja ostvarena su i utrošena sljedeća financijska sredstva:

PRIHODI HRVATSKOG FILMSKOG SAVEZA U 1994.

1. Prihodi iz Proračuna Republike Hrvatske -

Hrvatska zajednica tehničke kulturee

- Program i materijalni troškovi

322.011,22

- Sredstva za plaće dvoje djelatnika

76.884,27

2. Prihodi od sredstava Ministarstva kulture i prosvjete

Republike Hrvatske

- *prorajet*

21.916,50

- kultura - programska sredstva	20.000,00 1.115,00
- međunarodna suradnja	↓
3. Prihodi od organizatora, donacija, pomoći, prihodi od usluga i posudbe opreme	59.683,92
<hr/>	
UKUPNO:	561.610,91

Napomena:

Iznos od 561.610,01 predstavlja prihode Hrvatskog filmskog saveza u 1994. godini, međutim za pojedine programe Hrvatskog filmskog saveza angažirana su i financijska sredstva županija i gradova u kojima su programi izvođeni.

RASHODI

- Međunarodna suradnja	44.497,09
- Filmske video-priredbe	112.759,76
- Obrazovanje	33.450,89
- Filmski i video arhiv	54.514,27
- Publicistička djelatnost	64.281,09
- Program nabavke opreme	52.509,24
- Funkcioniranje Hrvatskog filmskog saveza (sjednice organa upravljanja i plaće djelatnika)	190.619,82
- Višak prihoda	8.978,75
<hr/>	
UKUPNO	561.610,91

Prilozi:

HRVATSKI FILMSKI SAVEZ

Predsjednik

 Dr. Stjepko Težak